

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

Vălenii-de-Munte.

— Cuvântarea dlui N. Iorga. —

Ca o dovadă, că la Vălenii-de-Munte se face cultură, și nu politică, dăm, la acest loc, cuvântarea de deschidere a marelui educator. — Red.

Cursurile noastre au fost oprite în anul trecut de împrejurări, cari au cerut aiurea, pe toți aceia dintre noi, cari puteau să fie, într'un moment mare, folositori țării. Din ocea sforțare, făcută cu atâta bucurie de fiecare dintre aceia cari niciodată n'au înțeles mai bine că fac parte din unul și același popor, a crescut puterea și înrăurirea statului român și vaza neamului nostru s'a înălțat.

N'am călca datorita de modestie, prin care, singură, își răscumpără cineva binele ce izbutește a face, dacă am atribui un rol, cât de mic, în aceste mari lucruri, necontenitei propagande de ideal, de muncă, de credință, de sacrificiu, care se face de curenții sănătos național, ce-și află intruparea și în aceste lecții, care nu sunt numai de cunoștință, ci, înainte de toate și mai ales, de conștiință. La orice putere materială ce se desfășoară în activitatea unui stat se adaugă o putere morală ce s'a format în sufletul unui popor. Și pentru cine-și aduce aminte puțin de lucrurile de ieri, pentru cine cercetează puțin lucrurile de azi se impune convingerea că aceasta e elementul de căpetenie, fără care celalt urmează legilor firești de inerție și fărâmițare a lucrurilor neînsuflețite din această lume, pe când cele însuflețite, trăind și dezvoltându-se, produc o viață și atunci când intervine fireasca lor desagregare, și ele lasă în urma lor o amintire care e însăși un factor înviator.

A cultiva sufletul nostru național, potrivit cu necesitățile morale superioare care îndreptățesc și consfințesc viața, este azi mai mult decât oricând o datorie. A venit momentul când oricine trebuie să creadă că în jurul nostru se va petrece ceva, că unii vor cădea și alții se vor înălța. Și n'avem pentru aceasta decât un singur mijloc: să ni facem aripi către înălțimile spre care caută râvnitor ochiul nostru. Nu ni le va da lenea, pofta de trai bun, triviala ambiție de a parveni, spiritul de partid care înveninează, ci buna înțelegere muncitoare, devotată, în jurul singurului altar care nu primește jertfe păgâne pentru a da mulțumiri nemeritate, al culturii naționale active.

*

O operă, ca a noastră, nu ține seamă de hotare, cu tragerea și prefacerea cărora au de lucru alții: ostașii și diplomații. Ea urmărește rasa până la capăt și împarte aceiași cultură tuturor, cu aceleași idei conducătoare sigure, care reiese din dezvoltarea ei. Nu știu dacă aceasta poate să strice cuiva: cred, că orice stat folosește din aceia, că oamenii, cari îl alcătuiesc, sunt oameni în adevăr, sinceri în faptă ca și în suflet, și această sinceritate față de sine însuși și de alții o dăruiește numai cultura, și numai cultura proprie, a neamului din care face parte. Fi-rește că sunt și alte puncte de vedere: ele dau însă o priveliște strâmtă și rătăcitoare.

O operă ca a noastră nu cunoaște clase sociale. Doar cultura noastră de sus, dacă e bine înțeleasă, nu e decât înălțarea și sistematizarea, definirea și înțeleapta îmbogățire, prin apropierea comparativă de alte culturi, a vastului fond fecund de instinctivă cultură po-

pulară, în care trăiesc, sub forma socială cea mai largă și în sensul practic cel mai folositor, rămășițele atâtor civilizații care au fost supuse unei îndelungate și răbdătoare opere de adaptare la poporul nostru. Ce lucru mai firesc, deci, decât ca ideile noastre științifice să le comunicăm și acelor ce le-au provocat și cărora trebuie să li folosească, și ca noi înșine să le verificăm asupra acelor cari pot oricând să ni arate, dacă suntem în lumea adevărilor fecunde, ori a palidelor filosofeme de castă cultă, cari nu aduc nici un spor binelui și fericirii omenestii.

O operă ca a noastră nu cunoaște alt atestat decât acela al bunăvoinței doritoare de a cunoaște. Căci noi știm că examenele cele mai grele le trecem în conștiința neajunsurilor noastre, și notele cele mai bune le putem căpăta prin silințele ce facem de a întregi pentru noi înșine cunoștinți pe care le-am judecat neîndestulătoare. Noi prețuim mai presus decât orice succes școlar, care nu e spontan și independent, succesul pe care-l câștigă, mânat de nevoi interne și fără vre-o dorință de a se distinge între oameni, acela pe care numai soarta l'a împlădit de a dezvolta toate însușirile sufletului său și care ajunge uneori, prin adevărate încordări de viteaz, să biruie această fatalitate a soartei.

Dar, oricât folos ar fi menită să aducă o astfel de școală pentru toate provinciile românești, pentru toate clasele și pentru toate pregătirile, ea cuprinde într'însa, tocmai prin această lipsă de oficialitate, de program și de examene, și un mare neajuns, care e, în general, acela al întreprinderilor idealiste,

In Albania nouă.

Pe cărări bătute.

(Urmare).

Coritza, 27 (10) Maiu 1914.

Reflectând puțin asupra carnagiului comis de Greci la Coritza și în special asupra elementului românesc, trebuie să ne aducem aminte că nu este prima lovitură. — În 1905 tot bandele grecești au comis masacrele dela Ardela — patria lui Apostol Mărgărit — căzând victimă frații Sterie și Toli Popa, C. Pullarcu, și alții, dela care dată masacrele și jafurile n'au încetat în contra Românilor până în ziua ocupării Coriței, când le-a fost prima grijă ca să se intereseze dacă părintele Haralambie Balamace și Andrei Balamace se aflau în oras; iar drept aviz că nu vor fi cruțați, au măcelărit pe Zisu Balamace din comuna Pleasa; al cărui corp mutilat a fost expus câteva zile la comandamentul suprem al armatei grecești din Coritza.

Dar ca să facem un expozeu fidel despre obiectul ce l-a determinat pe autorii acestor masacre; trebuie să rezumăm un mic istoric de modul cum s'a dezvoltat conștiința națională în Pind în special printre Români din Albania.

După datele oficiale pe cari le avem, prima școală și biserică română câștigată pe deplin de către naționaliști, a fost la Pleasa în anul școlar 1883—84, prin concursul Cenicui — șefului patriarhal al Fărșiroților — Spiru Balamace, care a găsit de cuviință, ca din prima zi când s'a în-

napoiat din România nepotul său: Martirul de astăzi preot Haralambie Balamace, să-i interzică înstitutorului grec — Andrea Nasta — de a mai preda limba greacă și să-i impuie preotului Papa Năstase ca să slujească numai în dialect. — Odată ce s'a câștigat biserica și școala comunală, a început să funcționeze și școala de adulți, astfel că în scurt timp, atât preotul Papa-Nastase precum și fostul înstitutor grec, fiind tot Români, au învățat carte românească ca și ceilalți cari frecventau cursurile de seară; fapt care a contribuit ca tot Românul din Pleasa să scrie și să citească în limba lui maternă.

Arhiepiscopul din Corița, aflând că în biserică satului se slujea românește de către doi preoți și că fostul înstitutor dela școala greacă Andrei Nasta, devenise dascăl român; a căutat să convingă întâi pe șeful comunității, So. Balamace, că ceea ce se întâmplă la Pleasa nu era decât un sacrilegiu comis față de Patriarhia ecumenică din Constantinopol, care nu poate admite ca în bisericile ortodoxe să se citească în altă limbă, decât în limba arhaică elină; precum catolicii se serveau de limba latină!

Vremea însă, când Românii și șefii lor ascultau de ordinele și afurisirile arhiepiscopilor, trecuse odată cu protestarea pe care o făcuse delegațiunea din 1881 în contra anexării Thesaliei românești, de către Grecia infidelă.

Din această delegațiune a tuturor Românilor din fosta Turcie europeană, făcuse parte și Cenicul Spiru Balamace, ca reprezentant al Po-

mănilor din Albania; alături de Ghlorghie Maglari reprezentantul Macedoniei, Ghifti Papa-Hagi din Epir, Toli Hagigogu din Tracia și cenicul Hristu Zega ca reprezentant al Fărșiroților din munții Florinei Murihorel și Caterinei.

Cum puterile europene, n'au ținut cont de memoriile acestei delegațiuni; deși au fost sprijinite cererile lor, atât de către guvernul român precum și din partea dlui Ion Carajani fostul rector al universității din Iași — originar din Avela Epir — care făcuse vizite prin diferite centre din Europa, împreună cu vărul său Apostol Mărgărit, fostul inspector al școlărilor și bisericilor din Macedonia; unul dintre acești delegați și anume Spiru Balamace din Pleasa, a găsit în primul rând ocazia să se răfuiească cu arhiepiscopul Doroftei Christides al Coriței.

După ce l-a făcut un expozeu privitor la toate mișcările revoluționare/ale Grecilor și grecomanilor în numele creștinismului, începând încă dela 1821 până la 1876 și 1880, scoțând în relief personagiile ilustre — toți Români — cari s'au distins în aceste mișcări, ca Bociari, Andruț, Cordiște, Ghiulecă, Gamaletz, Barda, Calletti și verii săi: Hristu Iancu, Nasta Balamaci și Chendra Balamaci, care plecase cu un grup de tineri români să se lupte și la Crimeea în numele pravoslavnicel Rusii împreună cu mai mulți Greci; i-a amintit arhiepiscopului și de conturile dezastrelor materiale pe cari le suferiseră numai Români în aceste revoluțiuni, isbucnite în numele crucii, ca în cele din urmă să se mărească regatul Elinilor!! Astfel că i-a probat Prea

oricât de mare ar fi avântul din care pleacă, oricât de curat sentimentul din care pleacă. Acela de a se pierde, ori într-o zădarnică sentimentalitate retorică, pe care și-o însușesc răpede șarlatanii pentru pastişele lor, ori de a se închide în formele înguste ale unui dogmatism îndărătnic, capabil numai de a-și repeta obositor cele Zece Porunci ale sale. Ea duce la misticii visurilor ori la fariseii unei școli care e mai rea și decât școala cealaltă, fiindcă e și mai zăvorâtă decât aceia.

*

Desvoltându-se firește, școala noastră națională liberă va arăta, că nu e expusă a cădea în aceste păcate, care, mai curând sau mai târziu, ar distruge-o.

Ea trebuie să rămâie în legătură cu toate realitățile națiunii și trebuie să se adapteze acestor realități, care sunt vii și se mișcă, se prefac, se transformă.

De aceia ea trebuie să rămâie strict științifică, obiectiv științifică, și atunci când aceasta ar cere, pe lângă o neconținută muncă nouă, și o neconținută jertfă de prejudecăți și de idei greșite. Tot ce s'a câștigat în urmărirea adevărului despre noi înșine trebuie observat, ținut în seamă și adăus la cunoștințele care ni-au creat și ni determină idealul. Și mai ales trebuie interpretat față de chemarea noastră ca neam și pus în serviciul înalțării noastre naționale.

De aci noul program de a se urmări, după pregătirea prealabilă prin rostirea adevărilor elementare, a principiilor de basă, progresul făcut în toate domeniile științei, intru cât îi folosește acestui popor.

De aceia, iarăși, nu putem închide cartea Legii pentru a o pune în tesaurul unei sinagoge păzite de Preoți-Mari, gata să răstignească pe oricine ar zice altfel. Cel mai bun mijloc, de a-și întări cineva credința e acela, de a o supune celor mai crude atacuri ale îndoielii, celor mai înverșunate porniri ale negației. Dar mai cu seamă de a străbate cu dansa neconținut, nu numai ce s'a știut, dar ceiace, din nou, a ajuns să se știe. Și de a se pătrunde de siguranța, că un adevăr co-

rectat și întregit nu e mai slab, ci mai tare decât înainte de corectarea și întregirea sa!

*

Ni-a lipsit până acuma un contact neîntrerupt. Ne adunăm, și după o lună de zile ne-am despărțit, fără măcar a ne aduce aminte unul de altul. Cred că e rău pentru aceia mai ales, cari au să-și apere neconținut, cu mijloacele mai reduse ale cunoștințelor unui începător în știință și ale unor convingeri încă nu îndestul încercate, elementele câștigate pentru mintea și inima lor, aice. Anul acesta, aș avea de făcut o propunere care ar înlătura acest mare neajuns.

Avem o tipografie, care dă cărți și o revistă, „Drum Drept”. Cum sunt primite aceste roade ale unei munci desinteresate căreia nu-i lipsește poate cu totul acel talent de care azi atâta lume crede că se împărtășește exclusiv, nu ne privește. Scriem pentru Samaria, dar pentru Sodoma, nu. Pe noi însă aceste scrieri ne interesează, pentru că ne regăsim pe noi înșine, dela cei mai vechi scriitori cari au știut că într-o literatură este un „drum drept”, și unul singur, până la aceia cari colaborează astăzi la foaia cu acest nume.

Cred că toți au credința despre legătura strânsă, ce este între literatura și știința noastră și între ideile ce inspiră aceste cursuri. Una fără alta nu se poate. Regăsim același ideal de o parte și de alta. Și avem datoria de a-l răspândi.

Societatea noastră e târzie la hotărâre, ușuratică și schimbăcioasă. O îmbată modele și o zăpăcesc pretențiile. În nevoia literaturii care ține în suflete vie puterea vieții și lumina cunoștinței, cred puțini. Sunteți datori a-i face cât mai mulți. Adăugiți la graiul vostru cald puterea cucerițoare a scrisului.

*

Astfel vom uni încă mai strâns toate manifestările noastre în viața națională. Vom face din ele o singură lumină și, față de protivnici, o singură armă. Dela lucrul de cabinet până la tribunele publice va fi o singură putere morală, care, prin propagandă, prin

credință, prin muncă, printr'un apostolat fără trufie și fără apucături anarhice, va da poporului nostru, mâne, ceva din marile puteri, cari i se cer.

„CONFEDERAȚIA DUNĂREANĂ” a bătrânului Kossuth, pare că iar ispitește fantazia „diplomaților”. Cetim în „Die Zeit”, din Viena:

„Ar mai fi o soluție pentru problema națională a slavilor dela sud, și anume acea profesată de dușmanii fanatici ai Sârbilor: anectarea Serbiei (și a Muntenegrului) la monarhia noastră, și astfel unirea tuturor Sârbilor sub sceptrul dinastiei noastre. Nicl asta nu s'ar putea însă fără de războiu european. Cele două mari puteri din mijlocul Europei ar trebui să le înfrângă complet pe celelalte. Pentru oameni a căror fantazie are groază de sânge, soluția asta nu poate veni în socoteală. Dar nu se găesc oare soluții mai pașnice? De ce nu? Să ne închipuim o soluție după modelul german: monarhia noastră să formeze împreună cu Serbia și cu Muntenegru — iar dacă ne-am apucat de lucru, hai să zicem: și cu România — un stat federativ (Bundestaat) pe lângă rămânerea dinastiilor de până acum și pe lângă păstrarea tuturor intereselor posibile. Asta se poate și fără de vărsare de sânge. Sau să ne luăm după alianța austro-germană. Să încheie monarhia noastră, cu cele două state sârbești — firește și cu România — o alianță defensivă și ofensivă (Schutz- und Trutzbündnis), care poate să fie spre mulțumirea Sârbilor — și a Românilor — tot așa cum alianța cu Germania e spre mulțumirea Germanilor din Austria. Sau o confederație după modelul statelor germane până la 1866. Toate acestea s'ar putea cu pace, și unitatea națională s'ar dobândi, fără de-a suferi ceva unitatea de guvernament.

Cine știe, se va găsi și un Bismark austro-ungar. (Nu cumva Tisza?? Red. Rom.) În ori ce caz trebuie să ne dăm seama, că poți să fii un bun patriot austriac, fără de-a fi un înverșunat dușman al Sârbilor, etc. etc.”

Ce putem adăoga din partea noastră? Intr'un ceas cu noroc!..

sftului cu date și fapte pozitive, lașitatea Greciei oficiale, față de toate familiile adevăraților eroi, cari contribuiseră la proclamarea independenței și consolidarea Greciei până la 1879 — Dintre aceștia victimele principale fuseseră: cumnatul său: căpitanul Gamaletz, care murind în război, după ce-și lăsase tot avutul; a lăsat pe văduvă cu o droaie de copii, dintre cari cei doi mai mari au trebuit să plece în Rusia ca să-și câștige existența; deasemenea vărul său Chendra Balamaci care plecase în capul unei legiuni sacre ca să ajute ortodoxismul amenințat la Crimeea; a trebuit să îndure multe mizerii, împreună cu câțiva dintre tovarășii săi de arme, cari abia scăpaseră cu viața, prin faptul că nu mai sosiseră ajutoarele bănești promise dela Athena, fapt care a contribuit ca să-și dea sufletul printre străini, în depărtata Rusie creștină.

Dar după acest mecenat al Pleasei, victima cea mai de plâns era vărul său: Nastase Balamace, neîntrecut în eroism, fapt care a contribuit să fie pomenit nu numai în cântecele Fărșiroților, dar și în toate baladele și leventele Epiroților și Albanezilor.

Acest om își sacrificase tot avutul pentru idela creștinismului, alimentând trupele regulate și echipele de revoluționari cu toate cele necesare; spre a rezista în contra islamismului, punându-se de multe ori în fruntea lor spre a-i entuziasma la luptă.

Grecia oficială în cap cu toți comandantii din trecut, îi aduceau elogii că: *Elino-vlahul A-*

nastase Balamaci merita să fie ridicat la rangul de general, față de eroismul ce-l arătase în toate mișcările revoluționare, mai ales în urma enormelor sacrificii materiale ce făcuse cu înțreținerea oamenilor de sub comanda sa.

Ziua lichidării socotelilor însă, ajunsese odată cu desnădejdea tuturor Românilor, cari luptaseră în numele crucei, contra semilunei. — Cei cari rămăseseră în Grecia au fost cu totul neglijați ba și desconsiderați, că nu făceau parte din nobila rasă helenă; iar nenorociții rămași în Turcia au fost despoiați de tot avutul lor, sub pretext că luaseră parte la revoluția grecească.

Evident că față de această calamitate care căzuse pe capul Românilor, răspunderea s'a răsfrânt mai mult asupra cenicilor și șefilor de echipe, cari nu prevăzuseră perfidia și lașitatea conducătorilor efectivi ai Greciei din 1879/80.

Ca concluzie, octogenarul Spiru Balamace, care cunoscuse perfect de bine pe toți coșcarii Greciei dela 1821—1881, a încheiat spunându-l arhierului Dorothei, că acela Nasta Balamace eroul legendar de odinioară care era pomenit în toate cântecele contemporane, fie de Greci, de Români sau de Albanezi, nu era altul decât pictorul din 1884, care perzându-și toată averea pentru idealul de odinioară a creștinismului; se retrăsese la mănăstirea sf. Naum de lângă Ohrida; unde tatăl său lăsase un frumos renume cu ocazia construirii podului de peatră și a mai multor chilii din propriile sale mijloace. — Cum la acea epocă se renova mână-

stirea, venise un călugăr renumit în pictură, — bine cunoscut cu membrii familiei Balamace — care cu o răbdare de fer a putut modela mâna eroului Nasta, *ca să mânuească în scurt timp și penelul artistic*, tot astfel precum odinioară mânuiase arma și spada pentru un ideal dispărut. Acum pictorul nostru, fiind dorit de alte orizonturi ca să-și îmbogățească sufletul, după golirea pungii cu fumurile pangrecești de odinioară; s'a dus în România, ca pe de o parte să se perfecționeze în noua carieră pe care o apucase, în societatea vestitului pictor Tătărescu din București; iar pe de altă parte să aducă și lumina cea mare pentru desvoltarea conștiinței naționale la Români, cari deși în Tesalia și Grecia sunt desconsiderați; dar o lume întreagă a glorificat azi geniul și eroismul Românilor cu ocazia războiului ruso-româno-turc dela 1877, grație cărei întâmplări, au putut câștiga și Grecii Tesalia la 1881 după congresul din Berlin.

Lungă a fost povestea istorisită de Spiru Balamace arhierului din Coritza, dar foarte interesantă devenise pentru reprezentantul patriarhiei, care tocmai acum își dădea seama, de ce fiul său sufletesc, pe care îl hirotonisise ca preot și anume preotul Haralambie Balamace — fiul pictorului Nasta Balamace — părăsise Coritza la 1881 deși îi făcuse o splendidă situație materială prin numirea lui ca profesor la liceul grecesc, pe lângă o bogată parohie ce-l dăduse.

Tot dela președintele comunității din Pleasa,

In Cadrilater și în Ardeal.

— Fragmente din impresiile unui călător. —

Începând dela sfârșitul lui Februarie când înfloresc cornii și până la mijlocul sau sfârșitul lui Aprilie, regiunea schimbă culorile cele mai plăcute și mai felurite, dela galbenul cornilor înfloriți, la verdele mijind al copacilor de abia înmugurați, până la floarea albă a perilor pădureți.

Solul e fertil cum nu se mai poate, căci terenurile de cultură sunt de curând defrișate. Totuși lumea nu e prea bogată: nu sunt bogați nici Turcii, nu sunt nici Bulgarii, în înțelesul nostru de bogăție. Fiindcă ei înțeleg bogăția într'altfel decât noi, de vreme ce n'au ce face cu prea multă bogăție, adică nu știu să se folosească de ea. Chiar dacă are vre-unul 50—100 hectare de pământ — ceace e foarte rar acolo — e, tot atât de simplu la vorbă, la port și la trebuinți ca și cel sărac. Am cunoscut în satul Rahman Aşiklar pe un Bei, care era stăpân pe vre-o 300 hectare de pământ, avea o sumă de vite și mașini agricole. Dormea tot pe jos, n'avea nimic în casă, mânca cu degetele din aceiaș strachină cu familia și argații dovleac copt mulat în lapte. Trăia ca orice harabagiu. Sunt însă multămiți și poate chiar fericiți că au cai frumoși, o căruță vopsită cu cele mai vii culori, ceva haine de purtat și pâne pentru hrana zilnică. Lumea doar să nu-i invidieze și legile să nu-i constrângă.

Turcul, — vorbesc de el pentru că formează majoritatea, și după el s'au dat foarte mult și Bulgarii — cu toată lăcomia lui de bani se lipsește bucuros de câștig când e vorba să muncească mult și greu. De altfel Turcul nu e lacom decât de banii altuia, de bant nemunciți, căpătați fără trudă. — Au mers până acolo cărușii turci, cari puteau câștiga 16 până la 20 lei pe zi cu carul la construcția șoselei Silistra-Turtucaia, că voiau să dea bucuros și ceva inginerului antreprenor, numai să nu-l scoată la muncă. Fără intervenția administrației și a jandarmilor șoseaua pe care avea să treacă M. Sa regele ar fi rămas astfel neterminată până la data vizitării. O spuneau ei înșiși: n'avam trebuință de bani.

Au multă dragoste pentru caii frumoși, aproape un cult. Ingrijirea pentru cal n'o dau cătuși de puțin persoanei lor.

Apoi iubesc mult armele și mai cu seamă

pușca. Pune-i unui turc o pușcă în spinare, spune-i că e Caraulă și că trebuie să stea o zi sau o noapte de serviciu; va fi mândru și își va face slujba cu multă tragere de inimă. Se simte Asker, adică soldat, și îl place, pentru că știe că lumea îl privește cu admirație.

Lucrul ăsta a făcut pe mulți să creadă că Turcul ar deveni un excelent soldat. Părere greșită. Disciplina și ordinea, munca și mai ales conștiința, îl omoară pe Turc. El e deprins s'o ia domol, iavas, iavas, și deși pare foarte ascultător, e, în realitate, rebel, în chip ascuns și laș...

Turcul nu iubește aproape de loc și nici nu simte ca Românul, fiorul dragostei. N'au cântece de dragoste și de dor. Căsătoriile lor sunt în majoritate aranjamente făcute de cei bătrâni. Sunt totuși cazuri foarte dese când tânărul turc își fură mireasa, adesea cu ajutorul unui prieten sau rude și cu consimțământul fetei...

În satele turcești nu auzi nici cântece din instrumente sau din gură, nu vezi nici hori și flăcăi cu fete la un loc. Nu se văd unii cu alții până în ziua nunții decât poate pe furis. Tinerii sunt foarte puțin indiscreți și îndrăzneți cu fetele și femeile, așa că nici nu sunt curioși să le vadă. Nu știu să tusească sau să chiuie, cum fac flăcăii noștri când trec pe lângă ei o fată sau o femeie, și cu toate astea pe turcește tânărul i se zice deli canla (sânge sălbatec); cum le-or zice atunci flăcăilor noștri!

Fată de femeie Turcul e cavalier. Se simte superiorul, stăpânul unei ființe mai slabe și mai delicate ca dânsul, de aceea se poartă blând și respectuos cu ea. La munci grele n'o nune mai nici odată, așa că numai arareori vei vedea la muncă pe câmp femeile alături de bărbați. Când Turcul merge cu carul niciodată nu mână vitele femeie; să doarmă bărbatul, ca țăranul nostru, în car, iar femeia să mâne boii de tunie înotând prin noroate, la ei nu se pomenește. Când merg pe jos bărbatul cu femeia, aceasta merge înainte, iar el, ca un păzitor respectuos, o urmărește la câțiva pași...

În noul teritoriu administrațiunea românească a adus și multămiri și nemulțămiri.

Întâi de toate toți s'au bucurat de stăpânirea românească pentru că li s'a scăzut aproape la $\frac{1}{10}$ dările funciare și s'au scutit de impozit

funciar proprietarii cu mai puțin de 6 hectare. Li se vor face de acum încolo șosele, căi ferate; va fi mai multă rânduială, dar și mai multă asprime în respectarea legilor și în incasarea dărilor. În definitiv, ei vor trebui să plătească, flecă banii lor vor intra în buzunarul funcționarului public — după cum se zice că era pe vremea Bulgarilor — fie că se vor aduna în visteria statului.

Legile și formalitățile însă s'au înmulțit atât de mult, încât bietul om nu mai știe cum și încotro să se îndrepte și să se învărtească de răul lor. Și cine știe când va veni vremea ca acești cetățeni noi să-și dea seamă de haosul acesta, să priceapă mecanismul statului cât de cât și să-și dea seamă de ce lege ține cutare sau cutare infracțiune. De unde să știe Turcul sau Bulgarul ce delict săvârșește când impușcă o pasăre sau o fiară din pădure și de unde să știe că dacă taie un copac comite o altă contravenție la o altă lege cu totul deosebită, că una privește ministerul de interne iar alta pe cel de domenii? Că de trece peste graniță la un neam al lui sau la hogaș să-i dea un leac pentru friguri ori tusă măgărească și se întoarce cu un pachet două de tutun și cu o bucată de bumbac, a comis contravențiune la trei legi deodată, din care una îl bagă dela 6 luni la 2 ani la pușcărie — legea pașapoartelor, iar cealaltă îl încasează cu o amendă din cele mai grele. D'apoi când corugiul (pădurarul) nu le dă voie să-și ia lemne de foc decât odată pe an și numai de acolo de unde s'a permis tăierea, și când tot acelaș funcționar le închide sau nu lasă caprele să pască în balalac, cum zic ei pădurilor de lăstari, și-i obligă prin urmare să nu mai țină capre și dect să-și schimbe felul ocupațiunii și al traiului! Tot nemulțămii mai sunt și atunci când agentul domeniilor sau tot pădurarul îi amendează și le închide țepele de prăsilă, cari altă dată pășteau libere iarba dată de Dumnezeu pentru hrana acestora și a altor animale, pentru cari, pe vremea bulgărească nu plăteau nimic statului sau comunei.

Apoi pescarii, renumiții pescari turtucăeni, iscusiți în prinderea peștelui și meșteri fabricanți de copii. Turtucaia a fost poreclită de nemți Kindertabrik și această faimă i-a fost dusă de vaporașele de pe Dunăre până la Viena, pentru că Românii de acolo au fiecare dela 5 copii în sus...

Administrația bulgărească, se spune, era foarte coruptibilă. Nu putea scăpa omul care avea de a face cu funcționarul public, fără a fi incasat pe deasupra cu câte o taxă ilegală. Apoi se făceau, în timp de pace chiar, tot felul de rechizițiuni.

aflase arhiereul, că timp de 4 ani preotul Haralambie își trecuse echivalența studiilor în prezența autorităților școlare din România, după o practică îndelungată în ale liturgice, făcută la Episcopia din Curtea de Argeș, sub directa supraveghiere a fostului mitropolit primat Ghenație. Astfel că întorcându-se din România, a făcut un popas la Perlepe, unde a funcționat câțva timp ca institutor român, de unde a fost permutat în primăvara anului 1884 la Pleasa, ca în toamna aceluiaș an să deschiză și a 2-a școală română la Coritza.

Foarte greu îi venea arhiereului ca să afurisească tocmai pe preotul hirotonisit de dânsul, mai ales după ordinile primite dela patriarhie privitor la toți neofiiți cari se serveau în propagandă prin școli și biserici de altă limbă străină, în afară de cea grecească.

Văzând răspunsul categoric ce i s'a dat de către șeful comunității, cumcă nu putea să renunțe nici în ruptul capului la limba română introdusă deja în școala și biserica din Pleasa; mai ales că clădirile erau construite mai mult cu cheltuiala membrilor familiei Balamace; bătrânul arhiereu se rugase în cele din urmă de preotul Haralambie ca să fi renunțat pentru moment la deschiderea școlii românești din Coritza. — Cum toate preparativele pentru deschiderea școlii erau făcute, evident că rugămintea arhiereului n'a avut nici un efect; dar dascălul român se lovise de cea mai mare piedecă, întru cât arhiereul văzându-se refuzat

atât de cătră președintele comunității din Pleasa, precum și de către preotul Haralambie Balamace; afurisise pe acel proprietar, care urma să închirieze casele pentru școala română!

Afurisenia, mai ales pentru Albanezi, era ceva groaznic și prevestitoare de mari nenorociri în familie.

După multe insistențe zadarnice ce s'au pus pe lângă câțiva proprietari albanezi și moscopoleni; în cele din urmă a fost determinat pictorul Nasta Balamace, ca să-și cedeze casele sale proprii pentru prima școală română din Coritza.

Cum nu erau încăperi suficiente, contractează un împrumut pe ipotecă, cu care sumă a construit imediat anexele necesare. Astfel că primul afurisit dintre Români de către arhiereul grec, a fost tot Nasta Balamace care se ruinase materialicește pentru idealul său de odinioară. Ca consecință al acestei afurisenii arhierești; a venit și prohibirea preoților și episcopilor de a-și procura icoanele necesare pentru biserici, lucrute de mâna pictorului Balamace; mai ales că de câțiva ani, purta semnătura de Nasta Balamace Albano-Românul, în loc de Nastasios Valamacis o Elinio-Vlahos după cum era trecut în anele revoluțiilor grecești din trecut.

Cu cât însă persecuția creștea din partea organelor pan-elinismului cu atât mai mult se desvolta conștiința națională printre Românii

din Albania. Astfel că pe lângă școlile române din Pleasa și Coritza, cari s'au deschis la 1883—85, tot prin concursul martirului de astăzi, părintele Haralambie Balamace, fiind secondat și de veteranii Nasta Balamace — tatăl său — și unchiul său Cenicul Spiru s'au mai deschis școlile din: Moscopole, Gatrova, Nicea, Bid-Chuchi, Șipsca, Frasari, Lânca, iar mai târziu s'a deschis la Berat de către dl Haralambie Gugiamau și la Elbasan de către dl Anton Becea.

Prin faptul că trebuie să revin asupra fiecărei comuni în parte, mai ales privitor la cele văzute în Moscopole — patria lui Șaguna, Mociony, Gojdu etc. — și referitor la primirea ce i s'a făcut prințului Mihail Sturza, atât la Pleasa precum și în alte diferite puncte vizitate, voi fi nevoit să intrerup puțin firul istoric și să mă ocup de cele întâmplare la Coritza și împrejurimi în ultimii doi ani.

Cetitorii Românilor își aduc aminte, că în iarna anului 1912 se transmisese o știre telegrafică ziarului Tribuna din Roma și lui Pico delo Triest, de către corespondenții lor aflători la Valona, cumcă persoanele cari sosiseră acolo din Coritza după ce a fost ocupat orașul de trupele grecești, confirmaseră știrea cumcă atât preotul Haralambie Balamace, președintele comunității precum și revizorul școlar Andrei Balamace, erau puși sub pază și urma să fie executați ca presupuși autori morali, pentru omorirea arhiereului Fotios, care asasinat se întâm-

Dar aceste ilegalități nemulțameau numai pe anumiți oameni, numai pe acei cari aveau a face cu cârmuirea sau aveau nenorocul să vină în atingere cu ea. Legile multe precum și formalitățile complicate au însă darul de a-i nemulțami pe toți, deoarece îi îngrădește pe toți în același regim și-i împovărează pe toți...

Cei mai mulți apoi și-au făcut ideea, și o spun pe față când au vre-o ceartă cu Bulgarii, că acum venind România și Regele Carol care îi iubeste—și aci au dreptate, căci Regele nostru are slăbiciune pentru ei — li se va da stăpânire asupra teritoriului și vor face ce le va plăcea...

Turcul n'a putut fi asimilat niciodată și nici că va putea cineva s'o facă. El e un element cu desăvârșire străin de Europa, atât prin rasă cât și prin religie, și tinde în mod fatal să se retragă la matca lui în Asia. Am procedat cu favorizarea lui și în Dobrogea veche, i-am făcut școli, seminarii, geamii, cari costă pe stat milioane. La judecătorii și pe la autorități, ba chiar și în armată, o bucată de vreme i-au pus tălmaci pentru a nu-i osteni cu învățătura limbii românești. Pământ și bogăție au avut acolo destulă, totuși, știe oare multă lume câți au mai rămas? Să tot fie 1000 (o mie) de familii turcești în toată Dobrogea...

N. R. R. — C. Stat.

CURSURILE DELA VĂLENI. Sunt ani de zile acu de când la Văleni se răspândește în timpul verii cultura și știința românească în mod gratuit de către un om care nu știe ce este vacanța și răgazul, fiind asistat de cei mai de seamă învățați din regatul român.

Noi Românii din mila lui Dumnezeu și a ocăruiii noastre nici azi nu avem o universitate și nici n'o vom avea; celelalte naționalități din Austro-Ungaria au aproape toate universitățile naționale, iar unele — ca Rușii și Italienii — le vor primi în curând. Fără universitate sunt în împărăția noastră numai Românii și Tiganii!

Stând astfel lucrurile ce e mai natural ca cultura românească ce n'o putem primi în țara noastră s'o căutăm alturea. Studenții noștri mai cu dare de mână ar putea ușor petrece un semestru-două la una din cele două universități din regat, întregindu-și cunoștințele de specialitate, cunoscând mai de aproape țara și oamenii și învățând o frumoasă limbă românească. Și cel mai sârmăni ar putea încerca, deoarece de sigur li s'ar face o mulțime de înlesniri din partea fraților din regat. Pe la 1904, pe timpul serbării pentru Ștefan cel Mare, tot d. Iorga a fost acela care, într'un moment așa de solemn ca acela, a propus înființarea unui institut „Ștefan cel Mare” pentru primirea studenților de peste hotare cari volesc să urmeze la universitatea din Iași sau București. E păcat că această frumoasă propunere n'a fost dusă la îndeplinire

plase cu ocazia răscoalelor albanezești din 1907—1908.

Această știre alarmantă se transmisese dlui Take Ionescu la Londra, care a intervenit imediat prin Venezelos la Coritza, spre a fi puși în libertate fruntașii Românilor din Albania.

Acum cercetând acest caz, mi se comunică, că avangarda *Evzonilor greci*, cari ocupaseră Coritza, în Decembrie 1912, au blocat în primul rând cartierul românesc și se interesau dacă fruntașii naționaliștilor români și albanezi erau în oraș.

Naționaliștii albanezi în cap cu publicistul Mihail Graureno și fruntașii lor Pandele Tali și Stavre Caroli, au plecat în ajunul ocupației spre Valona, iar Andrei Balamace abia s'a putut refugia în casele misionarului englez Kenedy.

În casele părintelui Balamace, s'au strâns toți Românii cari aveau arme ca să-și apere *Paraclisul și școala română*, aflate în proprietățile acestei familii de mai mulți ani. Dupăce au evitat câteva zile Evzonii ca să cerceteze interiorul caselor, într'una din zile se prezintă trei ofițeri și un grup de soldați cari forțând poarta se prezintă tocmai în apartamentul unde se afla părintele, strigând și vociferând ca să se predea.

Românii au sărit cu toții cu armele în mână, somând pe ofițeri să părăsească casa într'un câțăr cercetările și chiar arestarea nu se poate face decât în baza unui ordin și în tot cazul prin intermediul poliției locale. Neavând în cotro mai ales dupăce s'au convins că Românii erau

nire de cel dela putere, cari n'au înțeles însemnătatea unei astfel de instituții.

Studenților noștri, celor cari n'au avut puțină să urmeze până acum la o școală românească, le recomandăm să cerceteze cursurile dela Văleni spre a-și reîmpodbi și îmbogăți cunoștințele. Căci la Văleni nu se face propagandă iredentistă și anti-austriacă — cum scriu Ungurii — ci se propagă numai știința și cultura adevărat românească, cum se face numai știință curată la ori ce universitate germană de vară în fața ascultătorilor din Austria, fără gânduri de iredentism și alte nebunii isvorite numai din mintea celor slabi de inger.

La Văleni avem avantajul de a vizita locuri nouă sub conducerea dlor Iorga și Cuza, avem puțință de a ne întâlni cu Români din toate părțile, de a lega prietenii cu frații noștri din alte țări, dar mai ales de a asculta cursuri din toate domeniile științei, în special din istoria și literatura neamului nostru.

Cel ce doresc să plece la aceste cursuri să n'albă teamă de denunțările periclunaților gazetari, că adecă ne ducem în cel mai primejdios cuib de iredentism. În sala de cursuri din Văleni, în care au ascultat zile de-a rândul prelegerile celor mai distinși profesori chiar membri de ai familiei regale române, nu se propagă iredentismul, ci numai cultura și știința românească de care nu suntem încă părtași în școlile noastre. Nevoia sufletească de a asculta aceste cursuri se va spulbera abia atunci când vom avea școlile noastre naționale, pe cari le așteptăm încă. Până atunci însă la Văleni cu toții, ca să ne reinolm sufletele la isvorul celui mai curat idealism!

(Astfel scrie un ziar din — Bucovina mult învidiată!)

România va face ordine în Albania. Din scrisoarea unui funcționar de bancă ungar, pe care dorul după aventuri l'a aruncat în Albania — reținem următorul pasaj:

„Durazzo e bine întărit, se poate menține un an întreg, dar trebuie să se restrângă numai la apărare; de atac nu poate fi nici vorbă. Astfel e absolut imposibil ca domnitorul să poată reprima răscoala cu forțele ce-i stau la dispoziție. Durazzo poate fi mântuit numai cu ajutor din afară. Cred că România va câștiga din nou o victorie eștină, căci — precum se vede — a luat însărcinarea să facă ordine și cu aceasta și-a asigurat definitiv hegemonia în Balcani. Zilnic sosesc trupe de voluntari români conduși de ofițeri activi și se aude că vor mai sosi în curând alți 4000 de voluntari români. Dacă Austro-Ungaria nu va interveni, își va pierde toată influența în Albania, pentru care a cheltuit până acum sume enorme — căci ori cum România vrea să și culeagă roadele intervenției sale.”

*

O ciudățenie — săsească. Ni se scrie: „Comitetul cercual-electoral Agnita-Cincul-mare candidează pentru alegerea de întregire în cameră, considerând dorința exprimată de către majoritatea alegătorilor, pe d. Dr. Guido Gündisch, avocat în Ibașfalău, dar își exprimă

reprobarea, pentru că d. Dr. Gündisch a făcut pentru sine propagandă între alegători încă înainte de ce și-ar fi precizat atitudinea sa comitetul cercual, într'un fel neobișnuit la alegerile săsești. La această motiune-ciușătenie cu drept cuvânt „Sieb. D. Tagespost” face următoarea observare:

— „Să rădem sau să ne indignăm? Dar de cine să rădem și de cine să ne indignăm? De comitetul cercual sau de d. Dr. Gündisch?”

De fapt o ciudată candidare. Exact cum este întreaga politică oficială a Sasilor, cari ar vrea să fie și cu Stan și cu Bran; un lucru cam dificil, chiar și pentru un popor de veche cultură...”

Quo vadis Austria?

Arad, 15 Iulie.

O zi după oriblul atentat dela Sarajevo ziarul *Berlinez „Deutsche Tageszeitung” scrie: „Detunăturile de revolver dela Sarajevo au arătat nu numai că din care parte problema austriacă va fi pusă la ordinea zilei a politicii Europei, ci au dovedit și aceea că imperiul austro-ungar fixat de naționalități e o compoziție care în mod permanent și foarte grav amenință pacea Europei. Făcând această constatare a ajuns la un punct, unde politica Germaniei în mare măsură e interesată...”*

Dar nu numai acest ziar ci și aproape toate organele germane cu autoritate și de importanță politică zilnic la loc de frunte comentează cu multă îngrijorare și enervare importanța în politică a atentatului dela Sarajevo și consecințele acestuia în politica Europei.

Acea parte a opiniei publice germane care adera necondiționat la politica triplei alianțe, vede în arhiducele Francisc Ferdinand intruparea viitorului monarhiei.

„Francisc Ferdinand, — scrie Norbert Falk într'un articol publicat în *„Morgenpost”* — nu a fost numai nădejdea armatei monarhiei, în care ea vedea pe conducătorul luptelor decisive ale viitorului; el era nădejdea acelor din monarhie și Germania, cari scârbiți de cursul greșit al politicii monarhiei și de eșecurile diplomatice vedeau în energia viitoarei guvernări a arhiducelui Francisc Ferdinand garanța unor zile mai bune politice și economice. Acum această nădejde a dispărut și totodată și soarta vechiului imperiu, de care e legată și soarta Germaniei, a devenit mai întunecată și mai nesigură”.

Organul agrar-conservator, „*Taegliche Rundschau*” scrie:

„...Azi pe tronul monarhiei se vede un moșneag de 84 de ani bătut de soarte, — ca urmaș e destinat un tânăr simpatic, dar foarte nepregătit a guvernare, — iar pe cerul viitorului monarhiei se îngâmădesc

Steagul însă a continuat să falfăie până la retragerea Grecilor, în care interval ambele școli românești erau transformate în cazărmi; iar în casa părintelui trebuia să găzduiască câte — 4 ofițeri zilnic. În ajun de a părăsi Coritza l'au chemat la prefectură ca să dea o declarație cumcă tot timpul cât a durat ocupația grecească n'a fost arestat și că n'a suferit nici pagube, dar nici persecuții!

Evident că după intervenția lui Venezelos, lor le trebuia un act de felul acesta, ca să se justifice că avuseseră o purtare exemplară față de Români; în care scop s'au dus și la casa lui Andrei Balamace spre a obține o declarație similară, deși dânsul părăsise Coritza imediat ce a fost pus în curent cu planurile lor; că urma să impuște în primul rând pe **Zisu Balamace** din Pleasa pe care îl bănuiau ca autor material pentru impușcarea arhiereului din Grebena; iar pe dânsul și părintele ca autori morali pentru asasinarea arhiereului din Coritza.

Dar ca să ilustrăm și mai bine procedeul autorităților și armatei grecești în tot timpul ocupației; ne vom servi de următoarele declarații, făcute de către **Mahmut Bey Polona**, fraatele defunctului naționalist albanez Oran Bey.

„Dacă nu mă înșel era prin luna Martie 1913 când am fost trimis în delegație de către autoritățile grecești, plătindu-ne și drumul; ca să participăm la înmormântarea defunctului rege George asasinat tot de către un Grec pe străzile Salonicului.

hotărâți să moară cu toții decât să predea pe președintele comunității, ofițerii greci împreună cu însoțitorii lor au trebuit să se retragă bolborosind.

Peste câteva zile se prezintă trei persoane travestite în lucrători, cari cereau cu insistență să vorbească cu părintele. Cum conținutul sacilor în cari ziceau ei că aveau sculele necesare, era foarte vizibil că purtau arma și cartușile, au fost somați de către pazitorii români ca să părăsească casa. N'au apucat să iasă pe poartă și încep să tragă în vânt cu puștile strigând în gura mare că ei își vor răsbuna pentru ofensa adusă. Peste puțin se înapoiază cu forța armată strigând ca să se deschiză porțile spre a face dovada în fața comandantului Vardos, cumcă ei veniseră să ceară de lucru și că părintele Haralambie Balamace ar fi tras cu arma în ei.

Față de această nouă stratagemă, părintele dă ordin ca să se arboreze pe case tricolorul românesc, iar băieții înarmați ocupă toate colturile strigând, că după ce vor muri cu toții atunci se poate călca paraclisul și școala, cari fiind subvenționate de guvernul român, ei consideră ca o onoare să și moară sub steagul românesc. Văzând comandantul că nu se poate face nimic spre a forța intrarea, a trebuit să cedeze ordinului prefectorial ca să se retragă; fapt care a contribuit să se crează că chiar în aceeași zi ar fi venit și ordinul lui Venezelos din Londra, ca Românii din Coritza să fie lăsați în pace.

iori grei și amenințători. Hotărârea soartei monarhiei dualiste a ajuns cu un pas mai înainte. Ziarele franceze, dar și unele dintre organele germane discută azi într'un ton mai hotărât despre împărțirea în mod pașnic a monarhiei. Incontestabil, că deslăcuirea naționalităților Austro-Ungariei nu se mai poate opri, iar aceasta de bună seamă nu va rămânea fără urmări asupra soartei monarhiei precum și asupra compoziției triplei alianțe...

Liberalul „Berliner Zeitung am Mittag” scrie:

„Numeroși profesori pesimiști profetiseră că după moartea lui Francisc Iosif deosebitele naționalități supuse monarhiei vor intra în acțiune, dela care însă numai persoana monarhului le mai reține. Acești profesori pretind a ști, că Cehii, Polonii, Sârbii, Românii și celelalte naționalități se vor folosi de acest prilej răsculându-se împotriva Vienei, își vor eluipa autonomia națională, și astfel va urma — împărțirea Austro-Ungariei. Iar aceste speranțe le găsim nu numai în internul monarhiei, ci și în Rusia și în peninsula balcanică... Energicul Francisc Ferdinand ar fi fost personalitatea care probabil ar fi putut învinge primejdiile aleșuitoare, Francisc Ferdinand a fost bărbat, a avut voință iar aceasta în măsură mult mai mare decât are urmașul său, care dela sine nu mult va putea să dea popoarelor sale, ci el va cădea prins în mâinile „sfetnicilor” săi, — în mâinile preoților, birocratilor și a femeilor.

Quo vadis Austria? — termină articolul din „B. Z. am M.”

La fel se întrebă și calmul „Berliner Zeitung”, dar adaogă, că: „Această întrebare este urmată de a doua întrebare: Quo vadis Germania? Totdeauna soarta Austro-Ungariei a însemnat și o parte a soartei Germaniei. Tânărul acela sârb, de 17 ani, care a fugit dela Hontius ca să devină asasin, a distrus cu brovningul său în Sarajevo nu numai idealurile Austriei tinere ci și a Germaniei tinere”.

„Deutscher Kurier”, organul oficial al liberalilor naționali atribuie „o deosebită importanță de politică externă asasinării arhiducelui Francisc Ferdinand. Atmosfera saturată cu furtuni amenință cu o teribilă explozie și va trebui depuse mari sforțări pentru ca crima dela Sarajevo să nu aibă pentru Europa urmări ca și cele de acum 300 de ani întâmplăte în Praga, focalarul Habsburgilor”.

„Deutsche Zeitung” află din sursă politică înaltă germană că „Rusia și Franța vor folosi prilejul ca presiunea pe care și până acum au făcut-o asupra politicii europene, să o facă și mai insuferibilă. Aceste două țări se vor folosi de turburările cari vor avea loc, pentru ca să pornească împotriva triplei alianțe, respective împotriva Germaniei. Aceasta nu ar mai putea acum să se schimbe nici prin aceea dacă Germania ar nizuji să evite războiul prin deslăcuirea de către alianța cu monarhia, deoarece în urma influinței Vienei diplomația berlinză s'a lăsat aruncată într'o politică anti-rusească iar această politică era deja pregătită pentru ori ce eventualitate externă. În această politică

firește conta pe voința fermă a moștenitorului tronului austro-ungar. Acum, deodată cu moartea lui Francisc Ferdinand această politică a moștenitorului de tron a suferit un incalculabil debacle, iar dușmanii Germaniei vor ști să găsească modul cum să exploateze această situație”.

Iar ca o încoronare a acestor publicații și discuțiuni în presa berlinză, „Strassburger Zeitung” scrie următoarele:

„Constatăm cu oarecare satisfacție, că și acele cercuri cari până acum aplaudau politica oficială externă a Germaniei, deodată au ajuns la ideea, dacă n'ar li oare sosit timpul ca și politica externă germană să-și croiască o altă direcție? Acum, când deodată cu moartea moștenitorului de tron a apus în mormânt o voință tare, care deși n'ar fi putut împiedeca mersul natural al lucrurilor, dar cel puțin l'ar fi menținut, părțile cari tind spre desmembrarea monarhiei au câștigat teren liber, deoarece lipsește forța de concentrare. Mene-telek-ul pe care detunăturile de revolver dela Sarajevo le-a semnalat și pentru politica externă a Germaniei, nu trebuie ignorat.

Nu e permis a se tolera ca statul național german să fie păgubit. Inomis axa politice noastre externe trebuie s'o îndreptăm împotriva monarhiei, pentru ca la masa de faliment, în care mai curând sau mai târziu se va transforma monarhia, Germania încă să-și poată apăra interesele ei și pe cei 10 milioane de frați germani, precum și ungrimea, care pe lângă multele-i greșeli e o forță de valoare, să-i unim cu Germania actuală. Ceterum censeo-ul politice externe a imperiului-german în viitor să fie: eliberarea Germanilor și a Maghiarilor monarhiei din lanțurile unui stat neutral. Dacă vom proceda în felul acesta, atunci dovedim că am înțeles învățarea evenimentului dela Sarajevo”.

O istorie nouă — istoria naționalităților.

În presa maghiară (înțelegem zierele mai serioase) mijeste un curent nou, ni se pare cel puțin că începe a se pronunța, firește deocamdată timid, o concepție nouă în politică, conform spiritului vremii atât de mult înconjurat și detestat până bine de curând de compatrioții noștri. Căci până trăia arhiducele Francisc Ferdinand și se șiau concepțiile lui politice favorabile naționalităților — nimeni dintre compatrioții noștri nu l'ar fi aprobat pe față, lucrând tocmai dimpotrivă. Astăzi când marele regenerador în spe al monarhiei nu mai este, Ungurii încep a se desmeteci, ori cel puțin — cum spuserăm mai sus — poate așa ni se pare, căci negreșit câteva momente lucide s'au arătat.

Ziarul clerical „Alkotmány” după paravannul căruia se ascunde și contele Apponyi și

care prin urmare ne injura până mai deunăzi unison cu celelalte ziare șoviniste, — în numărul său de azi publică sub titlul „Istorie nouă” un primarticol, din care reținem următoarele pasaje mai importante:

„Atentatul dela Sarajevo — scrie numitul ziar — a fost declararea începutului unei istorii noi. A fost o declarație de război istoriei vechi, tradiționale. Aceasta aproape în mod sistematic: cu ploaie de bombe, căci așa se provoacă lupta. Cu bombe, cu sânge mult, zidind opere noi deasupra ruinelor vechi... Că mulți nu vreau să ia cunoștință, aceasta încă nu schimbă lucrurile întru nimic. Fapt e că istoria nouă deja și-a luat ființă printre noi, trăeste în inimile noastre, însă nu are granițe politice, dar și le-a conturat... În Balcani a început prin distrugerea Turciei; a fost abia o încercare de sbor și a reușit. Statele noi din Balcani sunt roadele istoriei noi... După aceasta a pășit față de monarhie, ca un adversar egal, cu ocaziunea tratativelor româno-maghiare. De stădată nu a venit cu bombe, dar a pretins drepturi (nu a cerut) și — a amenințat. Dar atitudinea de atunci trăda că au și bombe acasă la îndemână... Afară de vărsarea de sânge dela Sarajevo, poate acestea ar fi manifestarea mai însemnată a începutului acestei istorii. Dar în măsură mai mică ori mai mare mâna ei se simte pe tot locul, unde trăiesc naționalități identice, ori înrudite, însă politicește despărțite. Pentru că istoria nouă e istoria naționalităților. S'a născut și e un dușman înverșunat al istoriei vechi, tradiționale, care a eschis până acuma chestiunea de limbă din concepția de stat și bazată pe evoluția istorică sub egida „patriei” cuprindea toate popoarele fără deosebire de limbă și naționalitate... Față de această concepție slăbită a patriei, pe tot locul se scoate în evidență limba, naționalitatea. Acestea îi grupează pe oameni fără deosebire de titluri și ranguri, mai ales afară, în străinătate. Astfel pe neobservate, pe baza limbii s'a creat comunitatea de interese, pe urma căreia se ivesc alte forme sociale, a căror apariție are deja caracter politic... Ca atare apoi nizuiesc spre realizarea granițelor politice, pe deplin conștii de menirea lor, având ca scop final unirea într'un singur stat național.

De aceea monarhia noastră nu trebuie să aștepte până ce valurile o vor cotoropi de toate părțile. Ar trebui să toarne ulei peste ținuturile locuite de naționalități, ca să se liniștească valurile înainte de a erumpe furtuna: uleiul păcii și al înțelegerii...”

— Iată în sfârșit un corb alb, pe urma căruia ar mai trebui să vină din tabăra adversă o întreagă ceată, care prin neconținute fălțări de aripi să risipească „ideea” nefericită de

Din delegație făceam parte eu, Suleiman Mboria, Rafail Avram, și M. Turtuli. Cum eu mă îmbolnăvisem la Athena, a trebuit să stau singur câteva zile, în care interval am fost primit în audiență de regele Constantin. Prin faptul că eu nu cunoșteam altă limbă decât cea albaneză și prea puțin grecește, am căutat să găsc un interpret dar n'a fost chip să găsim nici eu dar nici regele Constantin, astfel că ne-am înțeles amândoi singuri mai mult prin semne, răspunzându-i din când în când în mod afirmativ, la întrebările ce-mi pusese, dacă mi-a plăcut Athena și Salonicul și de ne vom simți fericiți în caz de va rămânea Coritza sub dominațiunea greacă.

„Ca să-i plac și mai mult, i-am spus că noi musulmanii albanezi preferim să rămânem mai bine sub Grecii, decât să ne alegem cu o Albanie mică, astfel precum voia puterile ca s'o delimiteze.

„După audiență am plecat din Athena prin Salonic și ajunsesem până la Florina, când mi-a ieșit în întâmpinare dragomanul prefectului din Florina, rugându-mă să mă înapoez la Salonic din ordinul regelui Constantin.

Acolo am întâlnit pe compatrioții mei: Iani Darda, farmacist, Efrem Ghini, inspectorul școalelor grecești din regiunea Coritei, Stavrachî Balauri și Onciu Balauri comercianți și

doi musulmani din Colonia, un hogia și Tafo Bey Colonia.

Toți aceștia, m'au pus să semnez câteva exemplare dintr'un memoriu făcut în limba franceză al cărui cuprins nu l'am putut înțelege, dar după traducerea făcută de dânsii, reesea că ceream puterilor prin intermediul consulatelor din Salonic, ca atât Coritza cât și Cologna să fie anexate Greciei, întru cât noi nu ne puteam înțelege cu Alanezii din Ghegăria cari cereau ca aceste ținuturi să fie anexate Albaniei.

Cum aflasem dela compatrioții mei prevăzuți mai sus, că acest memoriu era întocmit din partea autorităților grecești din Coritza și revăzut de guvernatorul din Salonic, n'am putut face nici o obiecțiune, ba din contră i-am însoțit și pe la consulat ca să înmânăm câte un exemplar.

În primul rând am vizitat pe consulul austriac care lipsea de-acasă, astfel că ne-a întâmpinat viceconsulul, care ne-a pus întrebări numai nouă musulmanilor, dacă cele cuprinse în memoriu sunt și vederile noastre. Cum aveam de interpretat chiar pe Alanezii grecomani cari ne-au însoțit pretutindeni, a trebuit să confirmăm conținutul memoriului.

La consulul italian ni s'au pus aceleași întrebări ca și la cel austriac. Consulul rus s'a

supărat că ne-am dus mai întâi la consulul austriac și la cel italian. Grecomanii au răspuns în cor că expres au căutat să viziteze întâi pe dușmanii și mai pe urmă pe prietenii. În urmă ni s'a adresat nouă Alanezilor musulmani și în special mie — Mahmut Bey Poiana — dacă știu grecește și răspunzându-i că nu știu, s'a răstit la noi tot cam supărat că de ce preferim Grecia dacă nu cunoaștem limba? Atunci i-am zis că noi ne așteptăm să vedem o Albanie de cel puțin 2.500.00 de locuitori, dar așa după cum s'a croit de Italiieni și Austriaci mai bine preferim să rămânem sub Greci.

„Întrebându-ne în urmă dacă ne-am putea împăca cu Gheganii; le-am spus în cor că fiind frați de aceeași limbă nici vorbă că ne-am împăca dacă destinul va fi să fim împreună.

„Consulul Germaniei nu ne-a primit pe toți, ci o comisiune de doi cari i-au prezentat memoriul, dar n'au fost mulțumiți de fel de răspunsul primit.

„La consulul francez și cel englez s'au dus numai grecomanii și au prezentat memoriile.

Acestea sunt declarațiile lui Mahmud Bey și m'a rugat să le public prin gazete, ca să știe lumea cine sunt Grecii și grecomanii.

Mitu Dona.

„stat unitar-național-maghiar”, cu care împreună va dispărea și teama de o împărțire a monarhiei, astăzi atât de amenințătoare, după cum o spun chiar ei.

Dar să mai vină oare și cârdul de corbi albi? Aceasta e întrebarea la care ne oprim pentru moment.

Scrisoare din Roma

Noul primar al Romei a fost ales un creștin. — Lupte în Africa. — O pastorală și un decret al Papei care privește pe sindicaliști.

(Dela corespondența noastră.)

Zilele acestea, au fost în Italia alegeri administrative, cari se fac independent de alegerile parlamentare și la cari, guvernul nu ia parte: alegerile administrative dau numai consiliile comunale și primarii, fără să fie nici o legătură politică între diriguirea statului italian și diriguirea comunală.

Lupta a fost mare la Roma, unde administrația comunală trecută, fusese aleasă de o concentrare democratică numită bloc, formată din toate elementele democratice: socialisti, radicali, republicani, constituționali, cu excluderea definitivă a clericilor și a naționaliștilor.

Blocul trecut, numise primar al Romei pe Ernesto Nathan, un evreu, francmason, de naționalitate engleză, dar supus italian.

De data asta, în alegerile administrative, blocul a căzut, și au ieșit triumfători naționaliști și clericali.

Primar al Romei a fost ales don Prospero Colonna, descendentul uneia din cele mai vechi familii aristocratice italiene, care a dat un papă pe Martin al V-lea.

Și nu știu cum, dar parcă se cădea ca în fruntea Urbei Eterne, să stea un descendent al Papilor, un prinț de veche aristocrație, un creștin, — când Roma este cetatea creștinismului.

Noua administrație a Romei, se prezintă cu toate garanțiile cinstei și dorințelor de bine, pentru orașul Papilor. Trebuie să menționăm că în consiliul comunal a fost ales și Cruciani-Alibrandi, fost primar al Romei, și care a venit în persoană la București ca să aducă României Lupoica de bronz ce s'a așezat în piața Sfântului Gheorghe, azi piața Roma.

În Africa, nu s'au isprăvit luptele pentru cucerirea Tripolitaniei și a Cirenaicei. Alaltăieri, o companie a fost atacată de un grup de beduini și ciocnirea a fost așa de violentă, că au căzut morți și doi ofițeri italieni. Cazul acesta este cu atât mai grav, cu cât s'a petrecut nu departe de Tripoli, unde de un an aproape, nu mai fusese nici o ciocnire. În Cirenaica ciocnirile sunt dese, acolo beduinii nu vor să se supună, deși au trecut doi ani dela încheierea păcii.

Episcopul din Como, a publicat o pastorală, prin care dezaprobă asociațiunile sindicaliste, și participarea catolicilor în aceste asociațiuni. Pastorală a fost în totul și pe de-a întregul aprobată de Papa, ba ceva mai mult, acum două zile, Papa Piu al X-lea a emis un decret, prin care interzice sacerdotilor să se înscrie în vre-o asociație sindicalistă.

Lucrul acesta este simptomatic, mai ales că vine acum, după roșita clericilor în alegerile administrative, și decretul papal, spune clar că participarea sacerdotilor la sindicaliști, aduce știrbire în ideea unitară catolică.

I. T. Altan.

INFORMAȚIUNI.

August Sneiderg.

Pe unele fotografii ale defunctului arhiduce-moștenitor, la plimbare cu trăsura, sau cu automobilul, se poate vedea pe capră lângă vizitiu un bărbat mijlociu la stat, cu barbă rotunzită, roșietică, îmbrăcat în uniformă de vânător al curții. August Sneiderg, așa se chiamă vânătorul care însoțise pe Francisc Ferdinand și în călătoria prin Bosnia. În drumul fatal, el stătuse lângă șofer. Sneiderg povestește astfel atentatul:

Însoțisem pe Alteța Sa Francisc Ferdinand dela Metcoviți până la Serajevo. În 28 Iunie, dimineața, Altețele Lor au ascultat serviciul divin în capela din hotel și la orele 9 și 30 minute am plecat la Serajevo. La orele 10 am sosit în tabăra dela Tilippovici, unde așteptau Exc. Sa Potiorek, contele Harrach și mai mulți ofițeri. După o scurtă revistă, Altețele Lor au urcat automobilul contelui Harrach, de care s'au folosit de altcum în întreg timpul manevrelor. La dreapta seșea principesa, iar lângă dânsa ocupase loc arhiducele. În față cu principesa seșea contele Harrach, iar în față arhiducelui guvernorul Potiorek. Înainte, lângă șofer, seșeam eu. După câteva minute Alteța Sa găsind locul prea strâmt pentru 4 persoane, l-a rugat pe contele Harrach să ia loc înaintea. Astfel contele Harrach ocupă loc lângă șofer, iar eu la stânga lui, astfel că de jumătate seșeam, de jumătate stam în picioare. Mergeam, după cum se știe, la primărie. Pe drum a avut loc atentatul cu bomba. La explodarea bombei am privit îndărăt. Automobilul se opri. Arhiducele s'a ridicat și s'a uitat îndărăt. Era însă foarte liniștit. Principesa îi întrebă:

— Pentru Dumnezeu ce s'a întâmplat? — Arhiducele răspunse liniștit: O fi plesnit vre-un pneumatic.

Automobilul a fost pus în mișcare și au continuat drumul spre primărie. Când se oprise automobilul, vrî-o câțiva din suita arhiducelui grăbiră spre noi, dar s'au întors imediat la automobilele lor. Ajunși la primărie, Alteța Sa i-a adresat primarului cuvintele cunoscute. După ceremonii principesa se sui în etaj, iar arhiducele, rămânând în foyer încunjurat de suita Sa, ascultă amănuntele, cum a fost rănit Merizzi. Numai acum s'a descoperit că bareta lui Bors Waldeck, care seșea cu Merizzi, în automobil, a fost sfărțită de o bucățică de fier.

În cursul povestirilor Alteța Sa zise:

— „Am spus că a plesnit un pneumatic numai ca să liniștesc pe principesa. Am văzut imediat că e o bombă, de aceea o aruncasem din automobil”.

Coborând principesa din etaj, arhiducele i-a povestit toate amănuntele și ce s'a întâmplat cu Merizzi. Principesa, auzind că arhiducele voiește să viziteze pe răniți, a declarat că va merge și dânsa. Francisc Ferdinand se opuse acestei dorințe, dar principesa nu se lăsă nici decăt:

— „Nein Schatz, ich bleibe umbedingt bei dir”. (Nu, scumpule, eu rămân lângă tine negreșit).

Arhiducele răspunse:

— „Mergi la hotel, gândește-te la copiii noștri”.

Aceste cuvinte, arhiducele le-a spus la primărie, iar nu după atentatul cu revolverul, cum se afirmă. Am ocupat apoi loc în automobil, în ordinea de mai nainte și am plecat dela primărie. Abia la 100 de pași dela plecare, s'a făcut atentatul. Ingrozit, am privit îndărăt. Principesa, leșinată par'că, se lăsă, fără de-a zice un singur cuvânt pe umărul stâng al arhiducelui, căruia glonțul i s'a infipt în grumaz trecând pe sub una din cele trei stеле de pe guler. Nici dânsul n'a mai scos un singur cuvânt. Sângele îi țîșnise pe gură; își perdu imediat simțirile. Automobilul a fost oprît. Am sărit cu toții jos. Câteva minute am stat zăpăciți. Ex. Sa Potiorek a dat însă imediat ordin să mergem la conac. Am urcat iarăși în automobil, luând loc pe lângă ceilalți și baronul Rumerskirch și Bardolff. Am mă-

nat cu cea mai mare viteză la conac. Pe drum Potiorek sprijinea cu o mână pe principesa iar cu cealaltă pe arhiduce ca să nu se răstoarne.

Din gătul arhiducelui curgea tare sângele. Mă umplusem și eu de sânge, cum l-am ridicat din automobil, la sosire. Principesa nu sângera nici cât de puțin...”

La înmormântarea din Artstetten Sneiderg a fost atașat lângă noul moștenitor. După înmormântare, plecând arhiducele Carol Francisc Iosif împreună cu arhiducesa Zita îndărăt la Viena, în fața gării Pöchlarn, Sneiderg a sărit atât de nenorocos din automobil, încât a căzut de-a lungul pe pământ. Ridicându-se, arhiducele îl întrebă ce i s'a întâmplat.

— Alteță, — răspunse vânătorul — dacă am scăpat teafăr la Serajevo, voi suporta cumva și aceasta mică nenorocire...”

Noul moștenitor auzind că vânătorul a fost martore la grozava tragedie, după plecarea trenului din Gross Pöchlarn, l-a chemat pe Sneiderg în vaporul de curte. Sneiderg a trebuit să povestească amănuntele înfiorătoare ale tragediei dela Serajevo.

Sosiți la Viena ochii tinerei perechi arhiducești erau roșii de plâns...

Arad, 15 Iulie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță călduri mari, în unele locuri ploi cu furtuni.

Prognostic telegrafic: călduri mari.

Temperatura la amiazi a fost 25.6 C.

Telegrama M. S. regelui Carol adresată dlui P. P. Carp. Duminecă, cu prilejul sărbătoririi dlui P. P. Carp pentru a 77 aniversare a nașterii sale M. S. regele carol i-a trimis o telegramă de felicitare, în care îi mulțumește pentru serviciile însemnate ce a făcut țării și-i urează să trăiască încă mulți ani pentru folosul României.

D. P. P. Carp a răspuns telegrafic mulțumind M. S. regelui.

Incidentele dela granița româno-bulgară. Agenția bulgară anunță că ministrul de război bulgar a hotărât în legătură cu incidentele dela granița bulgaro-română să atragă atențiunea comandantului diviziunii a IV-a a armatei bulgare (Preslav) asupra acestor incidente regretabile, iar comandantul regimentului 8 și comandantul batalioanelor ale acestui regiment, să fie admoniați, că au incredințat la posturile dela graniță oameni, cari n'au fost îndestul instruiți pentru acest serviciu. Totodată comandantii companiilor și a plutoanelor, cari erau în post la graniță vor fi transferați din pedepsă.

Soldații cari au provocat incidentele au fost pedepsiți cu arest. Instrucția va stabili răspunderea. Aceste măsuri au întâmpinat aprobare în toate cercurile. Incidentele dela granița româno-bulgară sunt regretate sincer de către toți.

Grecii violează steagul românesc în Albania. Corespondența albaneză anunță din Valona: Grecii, ocupând Coritza, au înaintat pe drumul ce duce la Biglista supunând toate sațele din cale. Unde locuitorii încercau să se opună, trupele grecești procedau fără nici o milă cu forța armelor. În comuna Pleasa (vezi foiletonul N. R.) care e la 10 kilometri depărtare dela Coritza, locuitorii Cuțovlahi au arborat un steag cu colorile României. Contra tuturor protestelor trupele grecești au pătruns în comună și sfărțicând steagul românesc au săvârșit atrocități îngrozitoare împotriva locuitorilor.

Atentatul împotriva baronului Skerlec. După cum se anunță din Zagreb procurorul a

Cel mai căutat COSMETIC de față și de mână pentru dame este

CREMA LUCIA

care în cel mai scurt timp face pielea feței și a mâinii catifelată și albă ca zăpada. Prețul unei tegle 1.20 cor.; 6 tegle se expediază franco.

Prețul unui săpun 70 fil. Pudră (albă, crem sau roză) o cutie cu 1.50 cor. De vânzare numai la

Haas Miklós

farmacist, ÓCSÁN lângă Budapesta.

ridicată acuză împotriva elevului dela școala comercială de acolo Iacob Schäfer și împotriva lui Rudolf Hertegonia, cări au fost arestați pentru că au încercat să săvârșească un atentat împotriva baronului cu prilejul vizitei arhiduceului Francisc Leopold Salvator. Schäfer e acuzat pentru încercarea unui omor, iar Hertegonia pentru trădare înaltă.

Examenale de alegători. Ni se scrie: „In cerul electoral Cefa s'au prezentat 460 de oameni, dintre cari 300 Români și 160 Maghiari. Au fost respinși 3 Români și 2 Unguri.”

Numerus clausus la facultatea de medicină din Viena. Ministrul de instrucție austriac a dat în zilele aceste o ordinațiune în baza căreia în anul școlar 1914—15 numărul ascultătorilor din anul prim al facultății de medicină din Viena e limitat la 400. În primul rând vor fi admiși pentru înmatriculare cei din Austria de jos și provinciile în cari nu există facultate de medicină, precum și cei din Bosnia și Hertegovina. Intrucât nu va fi complet numărul de 400, vor fi primii în al doilea rând și cei din celelalte provincii ale monarhiei precum și cei din străinătate.

Despărțământul Cămpeni-Abrud, al Astei, invită pe membrii precum și pe toți sprijinitorii cauzei culturale la adunarea cercuală, ce se va ține în 9 August n. 1914 la orele 11 a. m. în Roșia montană (Verespatak) în sala ospătării lui Boncina.

În program sunt: Raportul despre activitatea comitetului cercual, raportul casarului și statorirea bugetului pe 1914/15. Alegerea unei comisii pentru încassarea taxelor și înscrierea de membrii noi. Disertațiuni populare, anunțate directorului cu 5 zile înainte de adunare. Eventuale propuneri, făcute conform statutelor. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii” — Romus Furdul, direct. desp., Demetriu Gaia secret. desp.

Toaleta futuristă. Marinetti, celebrul papă al futuristilor, caută acum să convertească la futurism și pe marii croitori din Londra. El dorește o reformă completă a îmbrăcăminteii bărbătești. În primul rând cere să dispară culoarea de doliu, stofele cu linii drepte, cu odele regulate sau simetrice, plictisitorul bun gust și armonia clorilor. Apoi dispariția nasturilor de prșos, a gulerelor și manșetelor tari. Marinetti crede că îmbrăcăminteii bărbătească futuristă trebuie să fie, întâi ~~drăgăstoaie~~, adică, culoarea și modelul să fie pline de expresie. De exemplu: triunghiuri, elipse, spirale, etc. Al doilea: nesimetrică, adică, mânera dreaptă a hainet să se termine rotund, cea stângă în colțuri. Același lucru cu vesta, pantalonii, ș. a. Al treilea: să fie agiltyng, adică să mărească mlădierea și vioiciunea corpului. Al patrulea: să fie comoadă și simplă, ea să te poți îmbrăca și desbrăca repede. Al cincilea: să fie veselă. Marinetti dorește stoffe colorate, roșu deschis, de un verde bătător la ochi, sau de culoarea futuristă *vermillion-blilion...*

Post de medic. În cercul Vintului-de-jos circa 15 mij locuitori cu farmacie și pretură în loco, 3 bănci, circulație bună, se caută un **medic român**, terminul de concurs 15 August 1914. Salariul cu bani de quartir cor. 3900.— Poșt foarte bun, fiind locuitorii români, medicii români sunt preferați. Sunt rugați a competi români.

Informații se dau la „Filiala Ardeleană”.

CEL MAI BUN LOC DE RECREARE ÎN ARAD sunt scălzile dela Murăș „Neptun”. Buffet. — Scălzii calde de aer și soare. (Ne 2255.)

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelemann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând

de 3 ori pe zi, înainte de mâncare, câte o lingură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: **Eugen Mittelman, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár; str. Nagyhld-u. (Mi 1621)**

x Institutul diagnostic al Dr.-ului Kozmuța (aflător în Budapesta VIII. Márta u. 30, la imediată apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban József 42 08) e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morhuri mai grele și complicate ca: boale interne, de rinichi, de piept, venerice, urologice, boale femeiești și de copii etc. Institutul pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale mai are și 10 camere mobilăte pentru pacienți deci foarte acomodat pentru publicul din provincie. Pentru boalele de piept și venerice institutul are secții separate.

Deslușiri și amănunțe dă cu plăcere direcțiunea institutului. Ko 2149.

x „Tokio” extirpător de bătături. Se poate folosi cu succes contra bătăturilor (la picioare), negeilor și contra scortășării pielii. După o folosire de 2 zile ne scăpăm de durerea bătăturilor. — 1 doză 50 fil. Pentru 60 fileri se trimite franco. Adresa: **TÓMÖRI ANTAL, Cegléd, II. kerület. Tö 1919**

ORONICA SPORTIVA

Sportul în Bucovina.

Ni se scrie: *Onorată Redacție! În caz că aveți loc în coloanele ziarului Dvoastră, Vă rog, publicați și puținele șire ce urmează, fiind ele expresia unei mari părți a publicului bucovinean ce nu se lasă sedus și mai puțin terorizat de politicianii noștri de azi. E și firesc să fie așa, odată ce aparismul și „democratismul” nostru au ajuns la punctul de saturatie și o nouă directivă se impunea numai decât. Astfel aceste idei noi, sănătoase, de o adevărată politică națională, propagate cu mult entuziasm și desinteres de o sumă de bărbați învățați și cinstiti dela noi, au prins a se afirma tot cu mai multă tărie. Chiar și la congresul învățătorimeii române din Bucovina, ținut luna trecută în Suceava, și la care au participat reprezentanți ai învățătorimeii ardelenene și din regat, chiar și acolo s'a cerut cu tot mai multă insistență înlăturarea păgubitoarelor hărătuiri de partid ce stânjenesc întreaga noastră activitate economică și culturală. Mișcarea aceasta nouă la proporții tot mai mari și ne apropie tot mai mult de vremea când o adevărată politică națională ne va scuti de rușinosul rol politic, ce-l jucăm acum în fața străinilor.*

O formă concretă au căpătat ideile aceste, direct sau indirect, și prin înființarea noii societăți studențești din Cernăuți, Centrul Românesc, care numai un templu al ideilor apărâriste sau „democrate” nu va fi.

Programul acestei tinere societăți prevede o activitate, condiționată peste tot de necesitățile noastre locale, întru cât se va lucra la răspândirea culturii între țărani, se va ține trează conștiința națională printre intelectuali și se va cultiva și sportul.

Acest program, lucrându-se cu stăruință la traducerea lui în fapte, îi va asigura succes Centrului, pe care-l așteaptă un viitor frumos. Însemnătatea înființării acestei noi societăți studențești pentru dezvoltarea viitoare a politiceii românești din Bucovina, nu-l poate scăpa din vedere nimănu, cunoscut fiind cât de mult e influențată tinerimea noastră ce studiază, de profesorii ei, foști membri ai uneia din societăți le studențești cu idei aparariste sau „democrate”. Așa fiind lucrurile, zorii unor vremuri noi par'că se arată și pe la noi, ai unor vremuri când, pătrunși de conștiința națională, vom ști că sunt adevăratele noastre interese, și vom ști și noi să avem un ideal politic. Iar până atunci vom mai avea, poate, și așa de înregistrat lapte imbucurătoare dela noi; odată ce vom fi părăsiți tradiția de a ne mulțumi cu lamentări. — Cu deosebită stimă — Arcadie Bezu.

Ultima oră.

ȘEDINȚA CAMERII.

În ședința de azi a camerei a fost continuată dezbateră proiectului despre competențele iuștițiare. La orele 5 după amiază amănându-se discuția pe ziua de mâine, deputatul Szmrecsányi și-a motivat interpelația adresată primului ministru în chestia atentatului din Seajevo, vorbind 2 ore întregi. Interpelantul spune că evenimentele din Serajevo au rezultat din schimbarea sistemului în Bosnia și Hertegovina. Hallay a îndepărtat pe toți agitatorii din Bosnia și Hertegovina și a știut să împiedece agitația sârbească. Urmașul lui însă, baronul Burian a inaugurat un nou sistem și pe agitatorul pansârb Gligor Stefanovici pe care Kállay îl expulzase, l'a readus și l'a ridicat în funcțiuni înalte. Interpelantul îl atacă pe ministrul Bilinski, care a tolerat ca să se desvolte cea mai intensă agitație pansârbească în Bosnia, chiar și în institutele de învățământ. Acuză autoritățile din Bosnia pe cari le face responsabile pentru stările revoluționare din această provincie. Vorbește în sfârșit despre agitațiile societăților „Narodna Obrana” și „Omladina” și despre mișcarea ce se face observabilă și între Sârbii din Ungaria. Amintește despre festivitățile aniversare de pe câmpul Mierlelor unde s'a agitat împotriva monarhiei. Numărul desertorilor din armata sârbească pe teritoriul Ungariei se urcă la 53,000. Interpelantul are bănuiala, că acești desertori fac spionaj pentru țara lor. Szmrecsányi își termină vorbirea spunând că monarhia nu-i permis să se umilească în fața Sârbiei. Întrebă dacă guvernul e aplicat să împiedece agitațiunea pansârbească.

Contele Tisza răspunde imediat și declară că instrucția a lămurit rolul ce îl are Sârbia în evenimentele din Bosnia. Privitor la aceasta însă nu poate descoperi încă nimic. Demersul ce se va întreprinde la guvernul sârbesc nu este însă de un caracter rășboinic. Nu-i adevărat că în Bosnia amenință să izbucnească revoluția. Pentru înădușirea agitației se vor lua măsuri. Nu-i adevărat că privitor la Bosnia ar fi avut loc vre-o schimbare de sistem. E adevărat că a umrat o trezire din optimismul ce stăpâna privitor la Bosnia, dar restabilirea ordinii trebuie să se facă cu măsuri pașnice. În ce privește dezertările, aceste nu sunt chiar așa de periculoase. Incetând rășboiul în Balcani, soldații fug din armata sârbească ca să scape de serviciul militar. Dezertorii vor fi de altcum așezați pe un teritor neutral, unde nu pot fi periculoși.

Deputatul Szmrecsányi nu-i mulțumit cu răspunsul, camera însă îl primește.

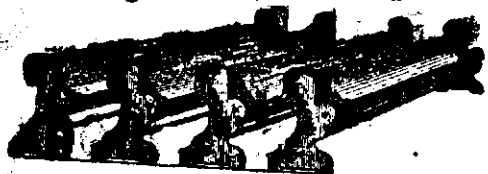
Contele Apponyi dezvoltându-și interpelația sa în chestia evenimentelor din Belgrad, spune că monarhia nu-i permis să se umilească, ci trebuie să ridice pretențiunile ce numai se pot face față de un stat cult pentru tragedia din Serajevo. I se pare însă că lucrurile au degenerat încât se poate răspunde numai cu intrarea armatei în Sârbia. Vorbește în sfârșit despre panica din Belgrad și cere ca guvernul să-i apere pe supușii austro-ungari.

Primul ministru îi răspunde scurt, spunând că guvernul sârbesc la intervenția ambasadorului Giessl a luat toate măsurile pentru apărarea supușilor austro-ungari. Ar dori ca presa să nu alarmeze lumea prin titlurile ce le pune în fruntea rapoartelor din Serbia.

Mai vorbește încă deputatul Ováry în chestia spitalului Sofia și Huszár, în chestia nenocirilor de tramvaie.

Ședința se termină la orele 8 și jumătate.

Bandă siguratică, foarte practice

PENTRU BISERICI.

Totfelul de aranjamente p. bisericii și p. școli

execută ieftin

OLCSVÁRY GYULA, măsar artistic, liferantii Inst. gr. cat.

UNGVAR, Rákóczi-utca 22.

La dorință trimete gratis mostre și prospecte cu desenuri.

BANCI DE ȘCOALĂ

nou, durabile și elegante. (O 2094)

ATROCITĂȚILE GRECILOR IN ALBANIA DE SUD.

Din Valona sosesc știrile cele mai îngrozitoare despre atrocitățile bandelor de antarti sprijinite de trupe din armata Greciei. Poporația din Albania de sud se refugiază în toate părțile dinaintea bandelor grecești, cari pustiesc și incendiază satele și îi masacrează pe toți cari îndrăznesc să le opună rezistență. Refugiații la Valona povestesc lucrurile cele mai îngrozitoare despre atrocitățile Grecilor, cari înaintază repede spre Valona. Localitatea Tepeleni e în flacări. În Valona s'a ținut o adunare populară, care a cerut dela puteri pe cale telegrafică să trimită trupe internaționale.

La Durazzo e mare temere că răscolății vor începe din nou atacul împotriva orașului.

STATELE UNITE OCUPĂ HAITI ȘI SANT DOMINGO.

„Morning Post” e informat că Statele-Unite fac pregătiri să ocupe republicele Haiti și Sant Domingo, ca astfel să-și asigure protectoratul asupra lor. În Cuba, care e una dintre stațiunile principale ale flotei Statelor-Unite au fost concentrați 700 de matrozi.

UN ALT INCIDENT SÂNGEROS LA GRANIȚA ROMÂNNO-BULGARĂ.

Ieri a avut loc un alt incident sângeros la granița româno-bulgară. În decurs de două săptămâni acesta e al cincilea. Cercurile române sunt foarte revoltate din cauza acestor provocări din partea Bulgarilor. Guvernul român e hotărât să ia măsurile cele mai energice și va pretinde nu numai pedepsirea vinovaților, ci și satisfacție morală. Guvernul din Sofia afirmativ, ar fi promis prin reprezentantul ei, Radeff, să dea României satisfacția cerută și totodată va lua măsuri pentru împiedecarea ciocnirilor între soldații dela graniță. Pe mâne se așteaptă nota guvernului bulgar.

Guvernul român a dat în legătură cu aceasta ordin posturilor militare dela graniță să umble zi și noapte cu arma încărcată. Soldaților bulgari, cari până acum treceau după apă pe teritoriul român li s'a oprit aceasta trecere și în caz de opunere soldații români au ordin să facă uz de arme. Dacă și aceste măsuri se vor dovedi de insuficiente și provocările nu vor înceta din partea Bulgarilor, guvernul român va face o demonstrație cu flotila de pe Dunăre în fața Rusciucului. Flotila va fi sprijinită de o baterie de artilerie de pe malul român.

ECONOMIE.

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

— 15 Iulie.

Grâu pe Octomvrie	12.96
Grâu pe Aprilie 1915	13.06
Secară pe Octomvrie	9.41
Ovăs pe Octomvrie	7.71
Porumb pe Iulie	7.28
Porumb pe August	7.40
Porumb pe Maiu 1915	7.10

Bibliografie.

A apărut broșura Echouri și legenda fericii. Se află de vânzare la autorul Petru Jrhaș din Hălmagiu. Prețul 1 cor. exemplarul, pentru popor numai 60 fil.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Alex. Ioanoviciu, Cerna. Am primit 14 cor. în abonament până la 31 Decemvrie a. c.

Ioachim Muntean, Agnita. Am primit 14 cor. în abonament pe sem. II. 1914.

Tovie Perian, Cadar. Am primit 14 cor. în abonament până la 30 Septemvrie a. c.

V. B. în S. Adresați-vă direct în București, prin noi nu se poate face.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Află aplicare

un candidat de avocat

român cu praxă în cancelaria advocațională alui

Dr. IOAN SUCIU

din Borosineu (Borosjenö) Arad m. (2256—3)

LIBRĂRIA ȘI TIPOGRAFIA „ȘCOALA ROMÂNĂ” DIN SUCEAVA

caută un

funcționar comercial

serios, capabil și cu însușiri recomandabile în etate de 23—24 ani. Salar lunar între 120—150 cor. Timpul intrării în serviciu 1—15 August. Respectivul are posibilitatea să avanseze și la postul de conducător al acestui institut. — Ofertele însoțite de atestate copiate, de certificatul de naștere și de fotografie, să se adreseze librăriei

„Școala română” Suceava (Bucovina).
(So. 2254)

Se caută vânzător

care pricepe bine creșterea fazanilor. — Adresa: „Domeniul Coroanei”, Gara Periș, România. (Mo 2259)

Dr. HOFFMANN JENŐ

institut de phisikotherapias

BUDAPEST, Váci-körut 51.

TELEFON: 53-87.

Băi Röntgen, electricitate, de apă etc., masaj d'Arsonvalisatio, sistem suedez și vibratio. Vindecare de nervi, stomac și intestine, vindecare cu electricitate pentru slăbire, aesthetică. Boale femeiești, dureri de cap, insomnie. (E 2063)

SANATORUL Dr. GRUNWALD

BUDAPEST, VII., VÁROSLIGETI FASOR 13—15.

Se primesc bărbați și femei cari sufer de boale femeiești, — de chirurgie și boale interne, și lehuze. Bolnavi își aleg singuri medicul curant. Cură radium-Mesophorium. Laborator chimic și Röntgen.

(E 2217)

In atențiunea albinarilor, notarilor comunali și a învățătorilor.

Cine vrea să vândă sau să cumpere oară sau vrea să se ocupe cu cumpărarea turtelor de oară brută, să se adreseze lui

Dürr Gusztáv, comerciant de coloniale, Arad,

lângă clădirea băncii „Victoria”, care firmă cumpără pe bani gata oricâtă cantitate. (Dü 2195)

Sanator-Therapia.

Se primesc

tuberculosici

pentru cură de altolre.

Budapest, VII., Városligetl fasor 11.

Telefon József 14-51. :: (E 2221)

S'a
deschis

!

în Arad
în casa-Löcs din
colțul străzii Salacz

magazinul
de modă

Németh

unde se pot căpăta
cele mai noi și mai
moderne

pănuri de vară p. haine.

Asortiment bogat.
Prețuri convenabile.

Roagă binevoitor sprijin:

Németh
magazin de modă.

(Ne 2215)

Noutăți literare.

Se capătă la **Librăria „Concordia”** din Arad
Strada Deák Ferencz 20.

T. D. Ștefanescu, profesor la liceul Carol I. *Cucerirea Galliei de către Romani*. Memoriile lui C. Iulius Caesar și Aulus Hirtius. Traducere din limba latină. Prețul Cor. 2.50.

Horia Petra-Petrescu. *Indemnuri*. Broșuri volante. Broșura I. Prețul 40 fil.

Leonard Paukerow. *Când joacă teatrul românesc în țara Ungurească*. Impresii și icoane din turneul trupei Victor Antonescu. Contribuțiuni la cunoașterea problemei teatrului românesc în Ardeal și Ungaria. Prețul Cor. 2.

Petru Irhaș. *Echouri și legenda tericirii*. Poezii. Prețul Cor. 1.

Activitatea parlamentară a dlui N. Iorga, ca deputat. Extrase din discursuri. Interpelări. Prețul 50 fil.

N. Iorga. *Renegații în trecutul țerilor noastre și al neamului românesc*. Comunicare făcută Academiei Române în ședința dela 2 Maiu 1914. Prețul 20 fil.

N. Iorga. *Ce ne învață cariera lui Aurel Vlaicu*. Idei dintr'o conferință ținută la Câmpina. Prețul 15 fil.

Predici pentru toate Duminicile anului bisericesc, edate de Dr. T. Târnavschi și Dr. E. Voitschi profesori la facultatea de teologie din Cernăuți. Ediția a II-a îngrijită de Dr. D. Cioloca, în 3 volume. Prețul unui volum Cor. 7.50.

Convorbiri Literare. Nr. 4. Prețul Cor. 1.75. Biblioteca Minervei Nr. 155 E. de Amicis. *Vechiul seraiu*. Trad. de N. Pandelea. Prețul 30 fil.

St. Bosie. *Simbioza Austro-Maghiară sau paralizatul și orbul*. Prețul 50 fil.

Guillelm Șorban. *Piese lirice și jocuri românești pentru piano în 4 caiete*. Caietul I conține: Joc românesc. Hora. Cântec fără cuvinte. Caietul II. Joc țărănesc. Vals lin. Pe scrânciob. Caietul III. Variațiuni asupra temeii „Zis-a badea

c'a veni. Joc românesc. Jocul piticilor. Caietul IV. Mazurca. Ardeleana. Melancolie. Prețul unui caiet Cor. 3, toate 4 caiete Cor 10.

I. Scariatescu. *Poeme românești pentru pian*. Conținutul: 1. Hora României June. 2. Hora veche. 3. Spune-mi codrule voce și pian. 4. Glas de clopot (voce și pian). 5. Mihnea și Baba (voce și pian). Prețul Cor 5.

Noutăți din biblioteca pentru toți.

Stendhal (Henry Beyle). *Despre amor*. Trad. de G. A. Demetrescu Nr. 902—906. Cor. 1.50. I. Thugheneff. *Anclar sau arborele morții* (Nr. 893) 30 fil.

I. Budaș-Deleanu. *Tiganiada*. Poemă, eroi comică în 12 cânturi. Nr. 891—2. Prețul 60 fil.

V. Conta. *Teoria Fatalismului* (Nr. 888—9). Prețul 60 fil.

H. de Balzac. *Femeia la treizeci de ani*. Nr. 881—3. Prețul 90 fil.

Gh. Adamescu. *Istoria literaturii române*. (Nr. 846—50). Prețul Cor. 1.50.

Em. Grigorovitz și W. Ghül. *Dicționar germân-român*. (Nr. 810—821). Prețul 3 cor. 60 fileri.

Carmen Sylva. *Cuvinte sulletești*. (Nr. 827—828). Prețul 60 fileri.

C. Oproiu, învățător. *Greselile părinților în educația copiilor*. (Nr. 836). Prețul 30 fileri.

C. Colodi. *Pătașile lui Vasilache*. (Istoria unei paiațe). Cu numeroase ilustrațiuni. (Nr. 837—839). Prețul 90 fileri.

Alphonse Daudet. *Fromont și Risler*. *Moravuri parizlene*. Roman premiat de Academia Franceză. (Nr. 851—854). Prețul 1 cor, 20 fil.

W. Hauff. *Cerșetoarea dela Podul Artelor*. (Nr. 806—807) Prețul 60 fil.

M. Miller Verghy. *Copii lui Răzvan*. Lucrare premiată de Academia Română (Nr. 909—912). Prețul Cor. 1.20

Să se adauge separat 10—20—30 fileri de fiecare carte, ori notă muzicală.

Cereți gratis și franco catalogul Librăriei „Concordia!”

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1913.		1914.	
22 Iunie	ACTIV	14 Iunie	21 Iunie
196 767 951	143 999 297 } stoc metalic { aur 154 637 213 52 768 654 } trate consolid. ca aur 56 650 193	211 533 577	211 287 406
1 292 962	Argint și diverse monede	1 009 553	1 000 582
150 392 126	Portofoliul român și străin	190 835 052	183 279 596
38 897 938	{ 19 150 400 Impr. pe pe ef. publice 23 646 600 86 810 500 Impr. pe ef. publ. în ct. crt. 44 049 900 19 747 538 17 062 962 din care nu s'au ridicat lei 21 441 218 22 708 682	44 918 231	46 255 282
12 802 059	Imprumutul Statului (fără dobândă)	11 924 059	11 924 059
11 999 729	Efectele Capitalului social	11 997 162	11 965 662
17 199 377	Efectele fondului de rezervă	16 825 877	16 776 877
4 116 781	„ amort. imobil. mobil. și mașinilor	4 042 281	4 037 281
6 442 185	Imobile	6 718 630	6 719 448
887 980	Mobilier și mașini de imprimerie	1 072 605	1 074 760
1 684 545	Cheltuieli de Administrațiune	1 706 510	1 725 980
114 626 127	Efecte și alte valori în păstrare	125 479 417	127 336 242
120 645 840	Efecte în gaj și în păstrare provizorie	128 610 000	131 093 800
35 491 807	Conturi curente	22 666 782	25 953 324
7 571 638	Conturi de valori	23 784 796	23 587 839
4 856 832	Conturi diverse	5 439 560	6 841 135
725 675 877		808 564 092	810 859 273
	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
84 566 998	Fond de rezervă	37 110 474	37 162 084
5 076 460	Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	5 891 318	5 398 208
404 150 970	Bilete de bancă în circulațiune	423 434 300	420 753 900
4 830 651	Dobânzi și beneficii diverse	5 566 577	5 801 897
7 576 083	Conturi curente și recipise la vedere	13 047 121	13 974 288
285 271 964	Efecte și alte valori de restituit	254 089 417	258 480 042
22 211 748	Conturi diverse	57 924 885	57 338 904
725 675 877		808 564 092	810 859 273

Taxa: Scont 5 1/2%. Dobânda 6%.

S'a finit cu viața!

Pentru că noul remediu din Fiume e o atare invențiune de sistem nou care omorâă cu siguranță pe cei mai de nesuferit și uricioși dusmani ai femeii de casă, cari sunt insectele de bucătărie.

„DEGANIN” e scapărăț de țepșă și la economie de câmp că nimicește păgubitoarele insecte și furnici.

„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa articiu indispensabil că salvează plantele și cu deosebire rozele le eliberează de stricăcioșii paraziți (păduchi de rose).

„DEGANIN” nu-l lertă să lipsească din nici o Colectărie, Covrigărie, Magazine etc., pentru că prin această ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.

1 kg. „DEGANIN” și 1 kg. Cafea se trimite franco. — Spediuți de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se expediează franco.

Modul de folosire gratis. — Se caută Agenți.

— 1 kgr. numai 2 cor. —

1 kgr. Cafea fină și aleasă numai 2 Cor. 80 fileri.

1 kgr. Cafea fină mărgele numai 3 Cor. 20 fileri.

1 kgr. Cafea Cuba cea mai fină 3 Cor. 60 fileri.

Prețurent gratis!

F. A. DEGAN. — Fiume.

SCRISORI DE RECUNOȘȚINȚĂ

Nr. 14516/1913. Spectabilă Firmă
F. A. Degan Fiume.

Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina Institutului nostru era de un timp încoace deadreptul infecat de șvabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici unul din pravurile comune. Din întâmplare un amic al nostru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de asemenea am făcut probă și spre marea noastră surprindere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a scăpat de uriciosii gândaci. În toată constința putem recomanda ori cu productul Dv., ca remediu excelent în toată privința și de un rezultat sigur.

Directiunea Spitalului Civil—Fiume
Dr. Sichich, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Deganin”. Am făcut experiența celor ce mi-ai mai furnizat și rezultatul satisfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu
Ministrul Agriculturii și Domeniilor. București.

Am folosit praful „Deganin” ordinar la D-ta în apartamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun succes... l-am folosit și la stărpirea păduchilor de rose, — ba chiar și la insectele produse de mucezeală... și preste tot locul a folosit

Debreceeni Lajos

Cavaler al Ordinului Francisc Iosif, fabricant de cărnați și salamă în Debreceen.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Deganin”, am fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lucră cu efect.

Berthold Frenz și fiul, cofetărie și Cafea Sibiu.

VINURI

vechi și nou de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911-1912

Vin alb	— — — —	70	60
Rizling	— — — —	72	62
Roșu de Miniș	— — — —	100	90
Carbenet	— — — —	110	—

Vinuri noi din anul 1913

Vin alb	— — — —	46	—
Rizling	— — — —	48	—
Știller	— — — —	50	—

Rachuri.

Rachiu de treve	— — — —	1'80
Rachiu de treve specialitate	— — — —	2'20

Expediez la dorință în sticle și în cantitate mai mică vin.

Vinul să expedieză cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Bo 947

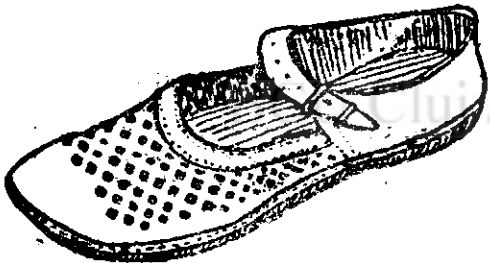
Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad-m.)

Ifj. Rózsa Gyula

„UNIO”, fabrică mecanică de ghete, sandale și pantofi

Budapest, VII. ker., Dohány-u. 16-18.

TELEFON:
93-75

Prețurile sandalelor, per duzină:

Nr. 20-25	cor. 32-	(Ro 2102)
„ 26-28	„ 42-	
„ 29-34	„ 52-	
„ 35-41	„ 62-	
„ 42-46	„ 72-	

Cantitatea de producție zilnică 450 perechi.

Balsamul farmacistului A. THIERRY

Allein echter Balsam
aus der Schenkeng. Apotheke des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

e veritabil sumai dacă are
marea de scutire călugărie.
Are efect excelent la boala organelor de respirație, tuse, imbilosare, răgușală, catar de gât, boala de plămâni, lipsă de apcilit, mistuire neregulată, boala holerice, influență, cărcel în stomac, etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle mari, sau 1 sticlă mare pentru călătorie 6 cor. 60 fil.

Alfia Centifolia
a farmacistului
A. THIERRY

are efect excelent contra oricărui răni învechite din cancer, inflamații, aprinderi, carbuncul, pentru îndepărtarea obiectelor străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică înveninarea sângelui. 2 tablete 3 cor. 60 fil. trimițându-se banii înainte sau cu ramburs. — De vânzare în Budapesta la farmacia **TÖRÖK I.** precum și în cele mai de seamă farmacii din țară.

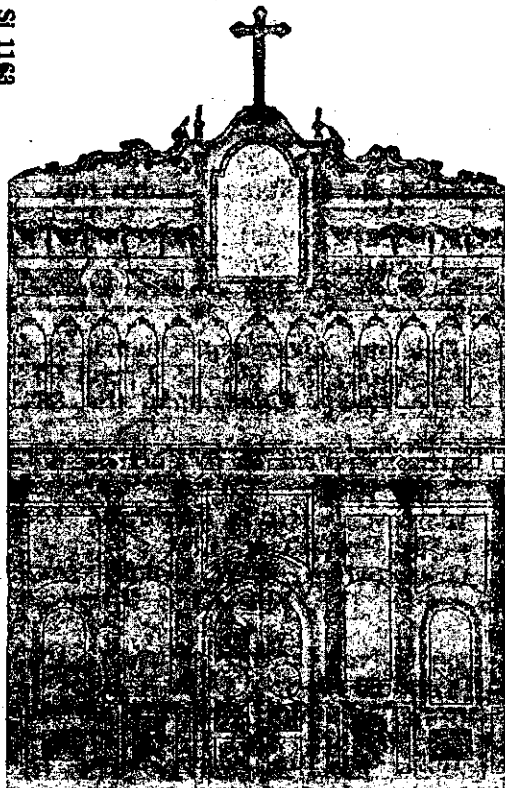
In cantități mari în drogherie: Thal-mayer & Seltz, urmașii lui Koch-melster, Radanovits Testv. Unde nu se găsește să se ceară direct dela proprietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul păzitor” Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

CEL DINTĂI ȘI MAI MARE ATELIER ARTISTIC PENTRU ARANJAMENTUL BISERICILOR.

SI 1168

Execută: iconostase, sculpturi, constructii de altare, aurire și pictură; aranjări noi de biserici în stil modern; altare, amvoane, fântâni pentru botez, statui, icoane-stațuni, scaune duhovnicești și bănci p. biserici.

Renovare, aurire și pictare de altare vechi.

Bisericile sărace primesc favor și li-se acordă plătiri în rate. Merg la fața locului pe cheltuiala mea proprie. Mii de scrisori de mulțumită dovedesc execuția artistică și durabilitatea lucrărilor mele.

Schmidt János

Budapesta, Kőbányai-ut nr. 53.

Mii de inși

binecuvântă mijlocul nutritor de întărire

„Kárpátia”

care în decurs de 3-4 zile încetează cea mai crâncenă tuse.

„KÁRPÁTI” e un mijloc excelent contra boalelor de astmă, răgușeală, constipație, precum și la boala de gât, — plămâni și stomac.

Efect sigur, deja la prima încercare.

1 sticlă de 350 grame cor. 3.— 1 sticlă de 700 grame cor. 5.—

De vânzare la:

Victor Hosszu, Brașov

str. Claustrului Nr. 16. (Ho 1846-30)

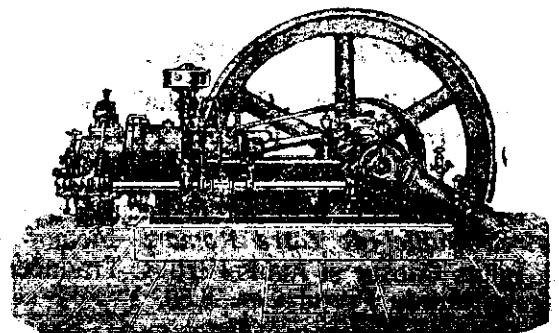
„Matteine”

antrepriză pentru stărpirea ploșnițelor și a molilor,

Arad, str. Tabajdi Károly 1.

(Telefon: 10 45) Ma 2212
(Proprietar: Fischer)

Execută pe lângă un preț anual moderat asigurări de palate, oteluri, institute, locuințe mai mari, împotriva parazitilor. — Execută nimicirea definitivă a ploșnițelor și a larvelor acestora pe lângă garanță de un an.

Motoarele Adam orig. sistem Diesel

sunt neîntrecute și cele mai excelente în economie și la mărșărit. — Cea mai bună și mai solidă execuție! — Mers liniștit și cadentat. — Funcțiune inexceptionabilă și astfel este exclusă orice perturbație! — Cea mai largă garanție și condițiuni favorabile de plătire! — Prospecte și referințe dela cea mai bună firmă gratis și franco. Reprezentant general pentru Transsylvania și România (Ge 2156)

IOAN SCHIEB

birou tehnic

Sibiu-Hermanstadt, str. Heltauer 30.

Prețuri ieftine!

(Ba 2207)

Garanță pe 10 ani

Mașină familiară de cusut	Cor. 75
Mașină de cusut cu luntre rotundă	Cor. 130
Mașină bobbin centrală	Cor. 140

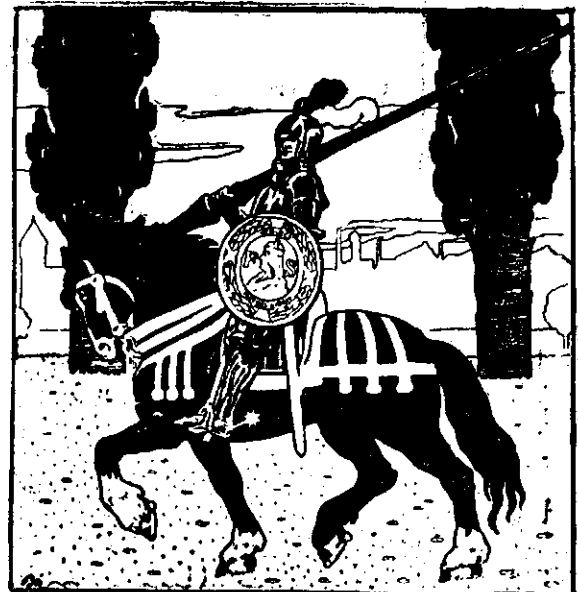
Pentru plățiri în rate cu 12% mai scump.

Biciclete, gramofone, părți separate la acestea. — Peșuri de fabrică, cu garanță. — Numai articlile de primul rang.

BAUMGARTEN GÉZA, Marosvásárhely.

Noua berărie „Steinbruch”

și-a început deja calea triumfală.

Depozit principal:

Kaufmann Lajos és Tsa
Arad, piața Boros Béni 21.

Adresa:

HAUPTSTÄDITSCHER BIERBRAUEREI A. G.
STEINBRUCH.

(Bo 2245)

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și mai elegante

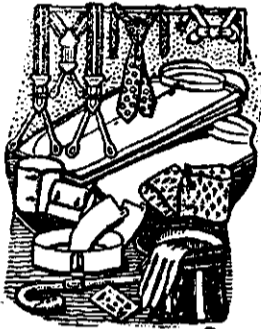
PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — **En-tout-cas** și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate; **GULERE** și **MANGETE** albe și colorate; **BATISTE** de buzunar; **BRATELE**; **CRAVATE** pentru gulere simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplec și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit”.

Dacă suferi în

DURERI DE STOMAC!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA”, (purgativul de fier) a lui Sándor,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârcluri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgăleli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2.50 fil., 12 sticle 5 coroane. Efectul purgativei de fier „LAXA”, va fi permanentă dacă deodată folosim

„Regenolul” (balsam de stomac) a lui Sándor,

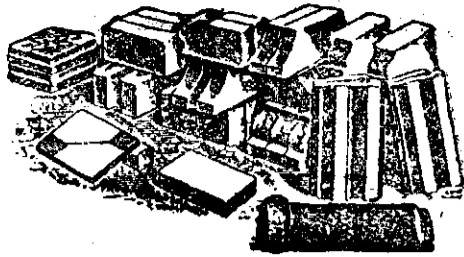
„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1.20 fileri. Originalul „Laxa” și „Regenolul” se poate afla la preparatorul original:

Sándor Zoltán

farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGEMUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune! (Sa 572)

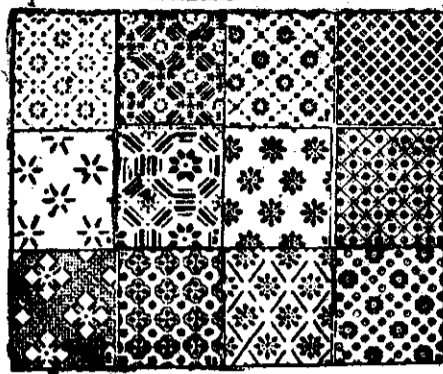

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

(Bo 1742)

Execută: padinentări de terrazzo, granit, mozaic, beton, cheramit și mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziene și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate și serviciu prompt — Pe lângă prețul de fabrică se mai capătă tement de beocin și portland.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgiu-român (Oláhszentgyörgy, Besztoreze-Nászod megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordice ai Transilvaniei în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiu-român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebuințează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de beșică, biliare și de rinichi, la emoroide, la hemoragie și catare de mitră.

Ca baș (scaldă) influințează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonitice, parametritice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Maiu st. n.

O mulțime de odăi aerisite mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 cor la zi, în hoteluri și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Septembrie, atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratăului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis, Parc și alea (promenadă) pe terenul băilor. Loșuri de excursiune în înalții munți din vecinătate. Muzeu permanent.

Prețul unei băi calde de clasa I. K. 1.20
II. 1 cor.

Ca să se poată arăta stațiunea în loc, unde în orice timp stau trăsurile comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

(So 2110)

Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE”.
Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHALI.

Băile și apele minerale sunt luate în întreprindere de soc. pe acții curat românească „HEBE”.
Prezidentul direcțiunii: Dr. TEODOR MIHALI.

Incze József

magazin de cuptoare **Dés (Dej)**, str. Bánffy nrul 31.

Nr. telefonului 100.

Nr. telefonului 100.

Mare magazin permanent de cuptoare moderne și multicolore, din material excelent, căminuri și vetre de fier, specialități de garnituri de încălzitoare rapide cu economie de 40%. Tot aci mare magazin de plăci pentru pâ-

reși și pentru vane. Execută totfelul de lucrări în bransa cuptorării și anume: clădiră, repararea și curățirea cuptoarelor vechi atât în loc cât și în provincie, pe lângă prețuri moderate.

I 2082

La dorință servese cu mustre.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

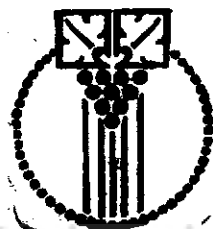
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Account 1000

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.